RENATA HURYCHOVÁ

Teoretická bakalářská práce | Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie | Opava 2022

PANDEMIE

COVIDU VE FOTOGRAFIÍCH ČESKÝCH STUDENTŮ A ABSOLVENTŮ INSTITUTU TVŮRČÍ FOTOGRAFIE

SLEZSKÁ UNIVERZITA

Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě

PANDEMIE

COVIDU VE FOTOGRAFIÍCH ČESKÝCH STUDENTŮ A ABSOLVENTŮ INSTITUTU TVŮRČÍ FOTOGRAFIE

RENATA HURYCHOVÁ

Teoretická bakalářská práce I Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie I Opava 2022

SLEZSKÁ UNIVERZITA

Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě

PANDEMIE

COVIDU VE FOTOGRAFIÍCH ČESKÝCH STUDENTŮ A ABSOLVENTŮ INSTITUTU TVŮRČÍ FOTOGRAFIE

COVID PANDEMIC

IN THE PHOTOGRAPHY OF CZECH STUDENTS AND GRADUATES OF THE INTITUTE OF CREATIVE PHOTOGRAPHY

RENATA HURYCHOVÁ

Teoretická bakalářská práce I Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie I Obor: Tvůrčí fotografie
Vedoucí práce: doc. Mgr. Václav Podestát
Oponent: doc. Mgr. Josef Moucha
Opava 2022

ABSTRAKT / ABSTRACT

Práce je věnována fotografické tvorbě českých studentů a absolventů Institutu tvůrčí fotografie Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě v době koronavirové pandemie během let 2020–2021.
První část je věnována obecnému úvodu do tématu pandemie a pohledu na první týdny šíření viru ve světě s ohledem na zachycení obou těchto událostí ve fotografii a přirovnání této pandemie k epidemii španělské chřipky. Druhá část práce je potom věnována konkrétní tvorbě studentů a absolventů Institutu tvůrčí fotografie zachycující rozmanité aspekty pandemické doby včetně několika rozhovorů s autory ohledně jejich tvorby v tomto mimořádném období.

The thesis is dedicated to the photography series created by the Czech students and absolvents of the Institute of Creative Photography at the Faculty of Arts and Sciences, Silesian University, Opava capturing the moments of corona virus pandemic in 2020–2021.
The first part of the thesis presents the first weeks of the pandemic state and presents first photographs taken throughout the world. It also contains a comparison of the corona virus pandemic with the Spanish flu from the photography perspective. The second part of the thesis presents the photography series taken by the Czech students and absolvents of the Institute of Creative Photography presenting various aspects of the pandemic and lockdown and capturing the changes in our daily basis life.

KLÍČOVÁ SLOVA / KEY WORDS

fotografie
česká fotografie
reportážní fotografie
dokumentární fotografie
portrét
Czech Press Photo
Sony World Photography Award
Magnum Photos
španělská chřipka
koronavirus
koronavirová pandemie ve fotografii

photography
Czech photography
reportage photography
documentary photography
portrait
Czech Press Photo
Sony World Photography Award
Magnum Photos
Spanish flu
corona virus
corona virus pandemic photography

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Akademický rok: 2021/2022

Zadávající ústav: Institut tvůrčí fotografie

Studentka: Mgr. Renata Hurychová

UČO: 46009

Program: Filmové, televizní a fotografické umění a nová média

Obor: Tvůrčí fotografie

Téma práce: T: Pandemie covidu ve fotografiích českých studentů a absolventů institutu tvůrčí fotografie

Téma práce anglicky: T: Covid pandemic in the photography of czech students and graduates of the institute of creative photography

Zadání: V teoretické bakalářské práci bych se chtěla zaměřit na fotografické práce českých studentů a absolventů Institutu tvůrčí fotografie, které vznikaly v době covidu-19, s důrazem na různorodost zachycených témat, dopadů a fotografických přístupů jednotlivých fotografů.

Literatura:
Rozhovory s autory
Webové stránky fotografů
Webové stránky médií (CNN, The New York Times, The Guardian)
Webové stránky časopisů (TIME,Vanity Fair)
Webové stánky a archiv tiskových agentur (Reuter, AFP)
Webové stránky Covid Photo Museum
Webové stránky National Geographic
Webové stránky Czech Photo
Webové stránky Magnum Photos

Vedoucí práce: doc. Mgr. Václav Podestát

Datum zadání práce: 9. 3. 2022

Souhlasím se zadáním (podpis, datum): 9. 3. 2022

prof. PhDr. Vladimír Birgus
vedoucí ústavu

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jsem pouze citované zdroje, které uvádím v bibliografických odkazech.

SOUHLAS SE ZVEŘEJNĚNÍM

Souhlasím, aby tato diplomová práce byla zařazena do Univerzitní knihovny Slezské univerzity v Opavě, do knihovny Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a zveřejněna na internetových stránkách Institutu tvůrčí fotografie FPF SU v Opavě.

PODĚKOVÁNÍ

Mé poděkování patří především doc. Mgr. Václavu Podestátovi za vedení této práce a za jeho opakované a neúnavné konzultace. Dále pak BcA. Kristýně Vackové za grafickou úpravu této bakalářské práce. Nakonec mému milovanému muži a celé rodině za podporu během mého studia.

© 2022 Renata Hurychová I ITF FPF Slezské univerzity v Opavě

OBSAH

1 I ÚVOD 15

2 I PRVNÍ MOMENTY PANDEMIE ZACHYCENÉ VE SVĚTĚ 17

2.1 Počátky pandemie v Číně a první fotografie 17
2.2 Virus zasahuje Evropu 23
2.3 Fotografové dokumentují měnící se svět 31
2.3.1 Fotografie zdravotníků v první linii 31
2.3.2 Rodina v době covidu 37
2.3.3 Sousedské vztahy 45
2.3.4 Každodenní život 49
2.3.5 Zátiší pandemie 55
2.3.6 Covid na obálkách časopisů 63
2.4 Pandemie ve fotografiích v České republice 65

3 I ŠPANĚLSKÁ CHŘIPKA 69

4 I FOTOGRAFIE ZACHYCUJÍCÍ DOBU PANDEMIE Z POHLEDU STUDENTŮ A ABSOLVENTŮ ITF 79

4.1 Roman Vondrouš – Loajální fanoušci v době covidu 79
4.2 Roman Vondrouš – Fragmenty metropole 85
4.3 Roman Vondrouš – Fotografie z olympiády v Pekingu 2022 91
4.4 Barbora Reichová – Nezlomní olympionici 97
4.5 Ivo Žídek a Jan Langer – Životy pod rouškou 107
4.6 Ivo Žídek – Prázdné město 117
4.7 Ivo Žídek – Polní nemocnice v Letňanech 123
4.8 Michaela Škvrňáková – Ke strojům 129
4.9 Kristýna Vacková – Z jedné látky načisto 139
4.10 Kristýna Vacková – Okénka 145
4.11 Katarína Pleskot Kollárová – State of emergency 155
4.12 Jana Grznáriková – Evidence 161
4.13 Martin Vopálenský – Epidemie 167
4.14 Radek Kalhous – Zamknuto 175
4.15 Renata Hurychová 183

5 I ZÁVĚR 189

6 I PRAMENY 190

6.1 Webové stránky a elektronické zdroje 190
6.2 Jmenný rejstřík 191

„All photographs are memento mori.“

Susan Sontag

1 I ÚVOD

Už dva roky ochromuje moderní společnost strach z něčeho, co je přibližně dvou tisíckrát menší, než je tloušťka lidského vlasu. Tenhle niterný vnitrobuněčný cizopasník jménem SARS-CoV-2[1] přinesl do životů lidí na celé planetě změny, které jsme si nejspíš neuměli ani představit. V důsledku jeho šíření nastal útlum globální ekonomiky, přivedl národní rozpočty do ještě větších krizí, zastavil přesuny milionů lidí přes hranice států, zbořil naše stovky let budované pracovní návyky, výrazně omezil cestovatelský boom posledních let a přinejmenším dočasně zavřel velkou část lidstva do domácích vězení.

Od začátku koronavirové krize můžeme pravidelně slýchat jednu větu: „Svět už nebude jako dřív.“ Říkají ji vážené osobnosti od ekonomů po psychiatry, majitelé firem, kteří právě krachují a přemýšlejí, jak proměnit svůj byznys, aby byl odolnější vůči pandemickým reakcím společnosti, přemýšlejí nad ní učitelé ve třídách bez dětí, přemýšlejí nad ní politici (doufejme), kteří by měli pro příště vyztužit zdravotní péči nebo zdroje pro záchranu postižených.

[1] SARS-CoV-2 je taxonomický ráz či vnitrodruhový klad virového druhu s mezinárodním taxonomickým názvem Severe acute respiratory syndrome-related coronavirus. Jedná se o RNA koronavirus, který způsobuje onemocnění Covid-19, které bylo poprvé pozorováno na konci roku 2019 v čínském městě Wu-chan. Nyní je osmým známým lidským koronavirem. (zdroj: https://cs.wikipedia.org/wiki/SARS-CoV-2).

2 I PRVNÍ MOMENTY PANDEMIE ZACHYCENÉ VE SVĚTĚ

2.1 Počátky pandemie v Číně a první fotografie

Psal se prosinec 2019, když začaly z Číny přicházet první zprávy o záhadném viru. V našich zeměpisných šířkách tomu zpočátku nikdo nevěnoval přehnanou pozornost, přeci jenom Čína je zdánlivě daleko a podobných lokálních virů už se předtím objevilo více, ale nikdy nepředstavovaly globální hrozbu. A ani v tomto případě zpočátku nic nenasvědčovalo o opaku. Události pak ale nabraly rychlý spád a virus se začal šířit s nepředstavitelnou rychlostí a úmrtností.

První fotografie, které dokumentovaly začínající pandemii, se zaměřovaly zejména na ohnisko nákazy, čínské město Wuchan, a zachycovaly hlavně údajné místo vzniku nákazy - místní trh a nemocniční zařízení bojující s prvním náporem nakažených. Jednou z prvních fotografií, která obletěla svět a díky které se začal covid-19 dostávat do povědomí lidí, byla fotografie čínského doktora Li Wenlianga, který varoval před nebezpečím nemoci a který nemoci krátce na to podlehl.

↑

Fotografie lékaře Li Wenliang, jednoho z prvních z lékařů, kteří varovali před nebezpečím nově se šířícího viru, který byl ale ze strany Číny zastrašován a vyslýchán. Fotografie byla pořízena v nemocnici, krátce před jeho smrtí v únoru 2020.[2]

[2] Zdroj: Facebook.

Fotografie, které v tomto období vznikají, mají reportážní charakter a jejich snahou je poskytnout obrazovou dokumentaci stávajícího stavu epidemie v Číně. Objevují se ale také fotografie prázdných ulic a mrtvých těl ležících na vylidněných ulicích, celosvětový dosah mají zejména fotografie dokládající smrtící dopad viru.

← Zdravotníci na JIP v nemocnici ve Wuhanu, 6. února 2020.[3]

← Fotografie byla pořízena 30.1.2020 a zachycuje záchanáře v ochranných oblecích, kteří kontrolují zemřelého na ulici blízko nemocnice ve Wuhanu. WHO vyhlásila globální pohotovost následující den. Fotografie byla oceněna 1. místem v kategorii Spot news v mezinárodní fotografické soutěži POYI za rok 2020. Autor: Hector Retamal.[4]

3 Zdroj: China Daily / Reuters.

4 Zdroj: AFP (Agence France-Presse).

Média také přinášejí propagační fotografie o rychlé výstavbě nové rozsáhlé nemocnice, která byla zahájena dne 24. ledna 2020 a měla být dokončena během šesti dnů, tj. 3. února 2020.

Letecká fotografie z Wuchanu ze dne 24. ledna 2020 ukazující staveniště nově stavěné nemocnice, která měla být určena pro pacienty s Covid-19.[5]

Budování nové nemocnice umně využila režimní propaganda. Státní televize CCTV nabízela ze stavby přímý přenos. Podle listu The Global Times jej sledovalo více než 40 milionů diváků.[6]

[5] Zdroj: AFP.

[6] Zdroj: AFP.

Provizorní ochranné pomůcky.
Autor: Aly Song.[7]

Zdravotní sestra Cao Shan, nemocnice Jinyintan Hospital, Wuhan, 17. února, 2020.[8]

7 Zdroj: Reuters.

8 Zdroj: Feature China / Barcroft Media / Getty.

Postupně se ale objevují fotografie s uměleckým přesahem, kde se jejich autoři snaží kromě samotného obsahového sdělení i o estetické ztvárnění. Jedním z nich byl fotograf Joshua Irwandi, free lance fotograf žijící Jakartě, který fotil pandemii v Indonésii. Irwandi za svůj snímek zesnulého, který byl podezřelý na nákazu covidem-19, získal 2. místo v kategorii „general news“ fotografické soutěže World Press Photo za rok 2021.

↑

Tělo pacienta, který zemřel s podezřením na Covid-19. Indonésie, duben 2020.
Autor: Joshua Irwandi.[9]

[9] Zdroj: joshuairwandi.com.

VANITY FAIR

MARCH 26, 2020

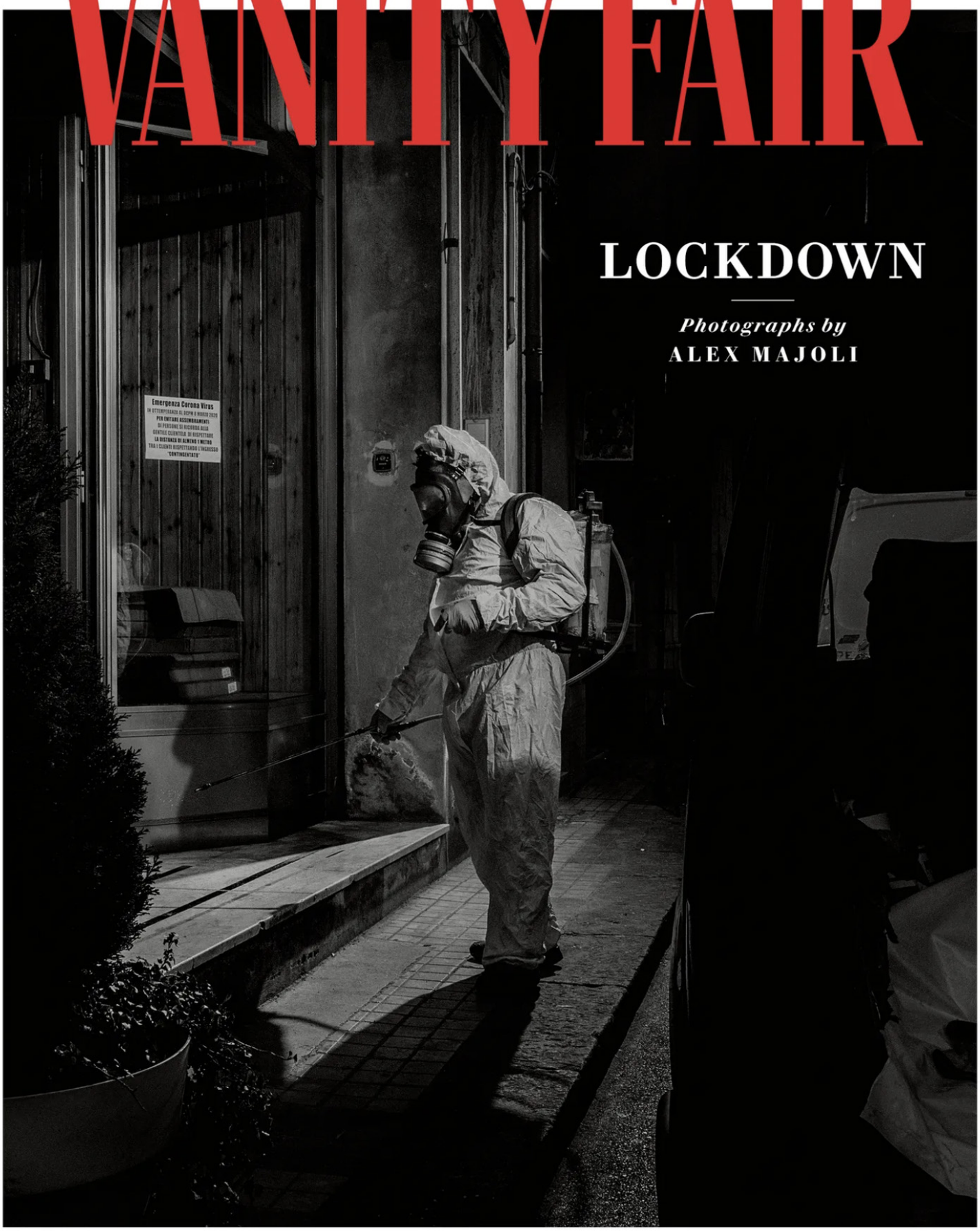

LOCKDOWN

Photographs by
ALEX MAJOLI

SPECIAL DIGITAL FEATURE

2.2 Virus zasahuje Evropu

Počátkem roku 2020 už začíná být i lidem v dosud bezpečně vzdálené Evropě jasné, že tentokrát virus není tak neškodný, jak zatím tvrdili představitelé z Číny, a že virus se před hranicí kontinentu nezastaví. Pravdu o tom, jakým způsobem se virus dostal právě na území severní Itálie a proč se začal šířit s takovou intenzitou, se asi nikdy nedozvíme, nicméně se v této souvislosti objevila spousta spekulací, například že za šířením viru stojí továrny předních oděvních značek, které se nacházejí kolem Milána, a ve kterých nelegálně pracuje velký počet čínských pracovníků. Právě ti byli na přelomu roku doma v Číně slavit příchod nového roku a je tak pravděpodobné, že při jejich návratu z Číny zpět do Evropy s sebou přivezli i virus. Rychlému šíření viru dále pomohla také skutečnost, že v této době vrcholila lyžařská sezóna v nedalekých Alpách, kde se kumulovalo hodně osob na jednom místě a virus se tak mohl nejenom rychleji šířit, ale hlavně se rozptýlit dále po celé Evropě.

Jak již bylo zmíněno, masivní šíření nemoci začíná na území severní Itálie, kde se situace stala během několika málo dní kritická. Došlo k uzavírání vesnic, okresů, celých regionů. V době od 19. března 2020 do 11. dubna 2020 měla Itálie v celosvětovém srovnání nejvyšší počet obětí, v počtu obětí Itálie překonala Čínu. Situace v severní Itálii se stala středobodem zájmu celé Evropy a svůj hledáček na ni zamířil i nespočet fotografů, ať už profesionálních nebo amatérských. Díky dnešní možnosti pořizovat fotografie i mobilním telefonem vzniká v každý okamžik nespočet fotografií, a stejně tomu tak bylo i v této mimořádné době, kdy si lidé fotografovali zcela nové, donedávna nepředstavitelné situace a scenérie. Pro účely této práce se proto nebudu věnovat celku, který by u události tohoto rozsahu ani nešel zachytit, ale představím dva fotografické soubory, které vznikly v tomto období na území Itálie a byly publikovány v prestižních fotografických časopisech. Jedná se o fotoreportáž fotografa Alexe Majoliho, která byla publikána v časopise Vanity Fair a fotoreportáž fotografa Lorenzo Meloniho, kterou přinesl časopis Time.

Jedním z prvních fotografů, kteří dokumentovali počáteční dny pandemie v Itálii byl italský fotograf agentury Magnum Photos Alex Majoli. Majoli je známý především dokumentací války a konfliktů, jeho práce se zaměřuje na lidský stav a divadlo v našem každodenním životě. Majoli byl v době vypuknutí epidemie poblíž obce Codogno, blízko samotného epicentra epidemie, a měl tak jedinečnou možnost zachytit atmosféru šířící se pandemie. Jeho rozsáhlou reportáž nazvanou *„The eye of the storm“* přinesl dne 26.3.2020 časopis Vanity Fair.[10]

Majoli zpočátku fotografoval v oblasti Reggio Emilia v severní Itálii, ale během fotografování se rozhodl odjet na Sicílii. *„Na severu jsou lidé dobří v maskování svého trápení. Ale na Sicílii je všechno daleko víc teatrální, epické. Lidé tam prožívají smutek hlouběji, protože jejich pohled na svět je jakoby o pár století pozadu. Přišlo mi, že na Sicílii budu mít možnost zachytit více vizuálního esence této tragédie“*, uvedl ke svému rozhodnutí Majoli. Dalším důvodem, proč si Majoli vybral Sicílii, byl historický. Po staletí, kdy se do Evropy dostávaly vlny moru z Asie, bylo přístavní město Palermo, jakožto první evropská půda na obchodní cestě z východu, vždy prvním místem, kde se nákaza začala šířit. Lidé na Sicílii, kteří jsou více nábožensky založení se tak obraceli v době pandemie k modlitbám. Majoli se proto snažil na fotografiích zachytit právě tuto atmosféru a rozdílnost jižního temperamentu. Na černobílých fotografiích se tak kromě záběrů z márnic či nemocnic objevují lidé modlící se v místních kostelech či patronka Palerma, Santa Rosalia, která podle pověsti pomohla zachránit město od morové nákazy v 16. století.

← Dezinfekce v Palzzolo Acreide, Siracusy, Itálie. Březen 2020, foceno pro Vanity Fair. Autor: Alex Majoli.[11]

← Kněz v kostele Santa Rosalia v Palermu přednáší „Modlitbu pro toto náročné období“, kterou sepsal arcibiskup Palerma.
Autor: Alex Majoli.[12]

← Zdravotník na pohotovosti v regionu Reggio Emilia provádí dezinfekci lůžek.
Autor: Alex Majoli.[13]

Dva staří přátelé na nádraží v Catanii prochází kolem televizního kameramana. V důsledku celostátního lockdownu má poslední vlak směřující ze severní Itálie 3 hodiny zpoždění.
Autor: Alex Majoli.[14]

Muž kontrolující aktuální zprávy na svém telefonu na schodech kostela v Syrakusech.
Autor: Alex Majoli.[15]

10 – 15 Zdroj: vanityfair.com/news/2020/03/coronavirus-in-italy-scenes-from-the-eye-of-the-storm.

Druhou z již zmíněných fotoreportáží z Itálie byla fotoreportáž *„Heroes of the front line“* italského fotografa Lorenzo Meloniho, kterou přinesl dne 9.4.2020 časopis TIME.[16]

16 Zdroj: time.com/5822233/italy-coronavirus-photos/.

Lorenzo Meloni, rovněž fotograf agentury Magnum Photos, ve své rozsáhlé fotoreportáži přinesl pohled na jednotlivce, od zdravotníků po pracovníky pohřebních ústavů, kteří pracovali v první linii v severní Itálii, a dokumentoval dopady pandemie.

Meloni měl možnost fotografovat v nemocnici v severoitalském městě Brescia, kde dokumentoval lékaře poskytující zdravotní péči pacientům s podezřením na covid, narychlo zřízené speciální oddělení poté, co běžné kapacity nemocnice již nestačily či portréty zdravotníků s ochrannými maskami. *„Bylo to krátce po mém příjezdu do nemocnice v Brescia, když jsem ucítil něco velmi známého. Cítil jsem to už mnohokrát předtím jako fotožurnalista ve válečných zónách. Nevím, jestli je to zápach smrti nebo sterilizačních přípravků nebo mix obojího. Každopádně je to zápach, který nejsem zvyklý cítit, když kolem mě lidé hovoří mojí rodnou řečí“*, uvádí svoji fotoreportáž Meloni.

Meloni také přináší pohled do domácností italských rodin, zachycuje návštěvy zdravotníků v domovech nemocných a nabízí tak velmi intimní pohled dopadů pandemie.

↑

Fotografie záchranáře z ANPAS v Almenno di San Salvatore, který kontroluje úroveň kyslíku u starší pacientky, u které je podezření na nákazu Covid-19. Bergamo, Itálie, 4. dubna 2020. Autor: Lorenzo Meloni.[17]

17 Zdroj: time.com/5822233/italy-coronavirus-photos/.

↑
Žena s podezřením na nákazu Covid-19 čeká na příjezd záchranářů a převoz do nemocnice. Bergamo, Itálie, 4. dubna 2020. Autor: Lorenzo Meloni.[18]

18 – 20 Zdroj: time.com/5822233/italy-coronavirus-photos/.

Meloni navštívil také mnoho dalších měst v postiženém regionu, od malých vesnic až po Benátky či Florencii, fotografoval vylidněná náměstí, která byla donedávna centrem společenského života, zachycoval zavřené obchody v Mercato Centrale ve Florencii, opuštěné gondoly či liduprázdné náměstí svatého Marka v Benátkách. Jeho barevné fotografie z těchto měst působí malebně, zároveň z nich ale čiší něco znepokojivého.

Po odlivu turistů a naprostém vylidnění města utichl provoz na vodních kanálech v centru Benátek, gondoly tedy zůstaly zcela opuštěné.
Autor: Lorenzo Meloni.[19]

Jindy přeplněná obchodní pasáž v centru Benátek zeje prázdnotou.
Autor: Lorenzo Meloni.[20]

SECURITAS
Direct
902 121 122

2.3 Fotografové dokumentují měnící se svět

Pandemie koronaviru obrátila život vzhůru nohama mnoha lidem po celém světě. Jejich mnohaleté rutiny a zažité zvyklosti začaly omezovat restrikce proti šíření nemoci covid-19, která už měla v této době po celém světě přes dva miliony obětí. Jak moc se náš život změnil a co pro lidi znamená život v izolaci? Odpověď se snažilo zachytit nespočet fotografů ze všech koutů světa. Příběh pandemie vtahoval stále více fotografů, kteří se snažili zaznamenat tuto mimořádnou dobu, přičemž každý zachycený příběh je specifický svým obsahem a zpracováním.

Fotografie se během pandemie stala široce používaným nástrojem pro dokumentování tohoto mimořádného období v naší historii. Přístup fotografů je přitom rozmanitý, každý fotograf přináší jiný úhel pohledu, zachycuje jiné aspekty pandemie. Fotografie dokumentující dobu pandemie sahají od reportážní fotografie, přes portréty, fotografie krajin či architektury až po dokument. Fotografové se zaměřují na své bezprostřední okolí, fotografují vylidněná města, dokumentují nasazení lékařů, zachycují dopady sociálního odstupu, změny v dosavadní každodenní rutině.

Zatímco většina obyvatel Země byla pandemií donucena zůstat doma, fotografové po celém světě si kladli otázku, co pandemie a lockdown přinese z vizuálního pohledu. Lidé se snažili najít nové cesty, jak být spolu, ač na dálku, mnoho lidí se snažilo najít způsob, jak v této historicky výjimečné době pomoci svým komunitám. Izolace, strach, úzkosti, zpřetrhání sociálních vazeb – dopady pandemie jsou stále přítomné i dnes, téměř dva roky od počátku pandemie.

2.3.1 Fotografie zdravotníků a osob v první linii

Lékaři, zdravotní sestry, hasiči, ošetřovatelé – osoby stojící v první linii jako novodobí hrdinové covidové doby se stali středem zájmu fotografů dokumentujících pandemii. Soubor zdravotníků s otlaky na tvářích po skončení jejich pracovní směny fotografoval např. italský fotograf Alberto Giuliani nebo belgický fotograf Bert Daenen. Zatímco fotografie Alberta Giulianiho vznikaly přímo v nemocnici po skončení pracovní směny, fotograf Bert Daenen se rozhodl, že nebude fotografovat zdravotníky „v akci“, ale dal přednost fotografování ve studiu s černým pozadím, které dle jeho slov lépe přitáhne pozornost na samotné zdravotníky, jejich emoce, charakter a osobnost. Zároveň mu práce ve studiu poskytla čas, aby s fotografovanými zdravotníky navázal kontakt a mohl klást otázky týkající se jejich práce v době pandemie. Soubor fotografií tak doprovází i textová část, která přibližuje zdravotníky skrze jejich názory a zkušenosti z dané situace.
Fotografie zachycující lékaře a zdravotní sestry při jejich službě či po sejmutí ochranných masek se ale postupem času objevují častěji.

← MADRID, ŠPANĚLSKO
„Každý večer ve 20:00 se balkóny zaplnily lidmi, aby potleskem vzdali hold pracovníkům ve zdravotnictví za jejich kuráž, odhodlání a nasazení.“, dodává ke své fotografii Cristina Garcia Rodero.[21]

[21] Zdroj: magnumphotos.com

↑

Fotografie zdravotníků v severní Itálii. Autor: Alberto Giuliani.[22]

22 Zdroj: albertogiuliani.com.

↑

Fotografie zdravotníků v Belgii. Autor: Bert Daenen.[23]

[23] Zdroj: en.hetportret.be/achterhetmasker.

← Dobrovolník projektu *„The Fraternitas“* pomáhající s doručováním jídla ohroženým rodinám. Sevilla, Španělsko, 16. dubna 2020. Autor: María José López.[24]

← Každý večer ve 20 hodin obyvatelé Paříže přicházeli k oknům a balkónům svých bytů, aby potleskem vyjádřili díky zdravotníkům. Autor: Thomas Dworzak.[25]

24 Zdroj: covidphotomuseum.org/the-invisible-frontline.

25 Zdroj: magnumphotos.com/events/event/covering-pandemic-photographers-front-linesonline-panel-discussion-earth-institute/.

Autor: Max Aguilera-Hellweg.[26]

Autor: Alan Hawes[27]

26 Zdroj: nationalgeographic.com/culture/article/photos-show-the-first-two-years-of-a-world-transformed-by-covid19.

27 Zdroj: cbsnews.com/news/covid-photos-frontline-workers-patients/.

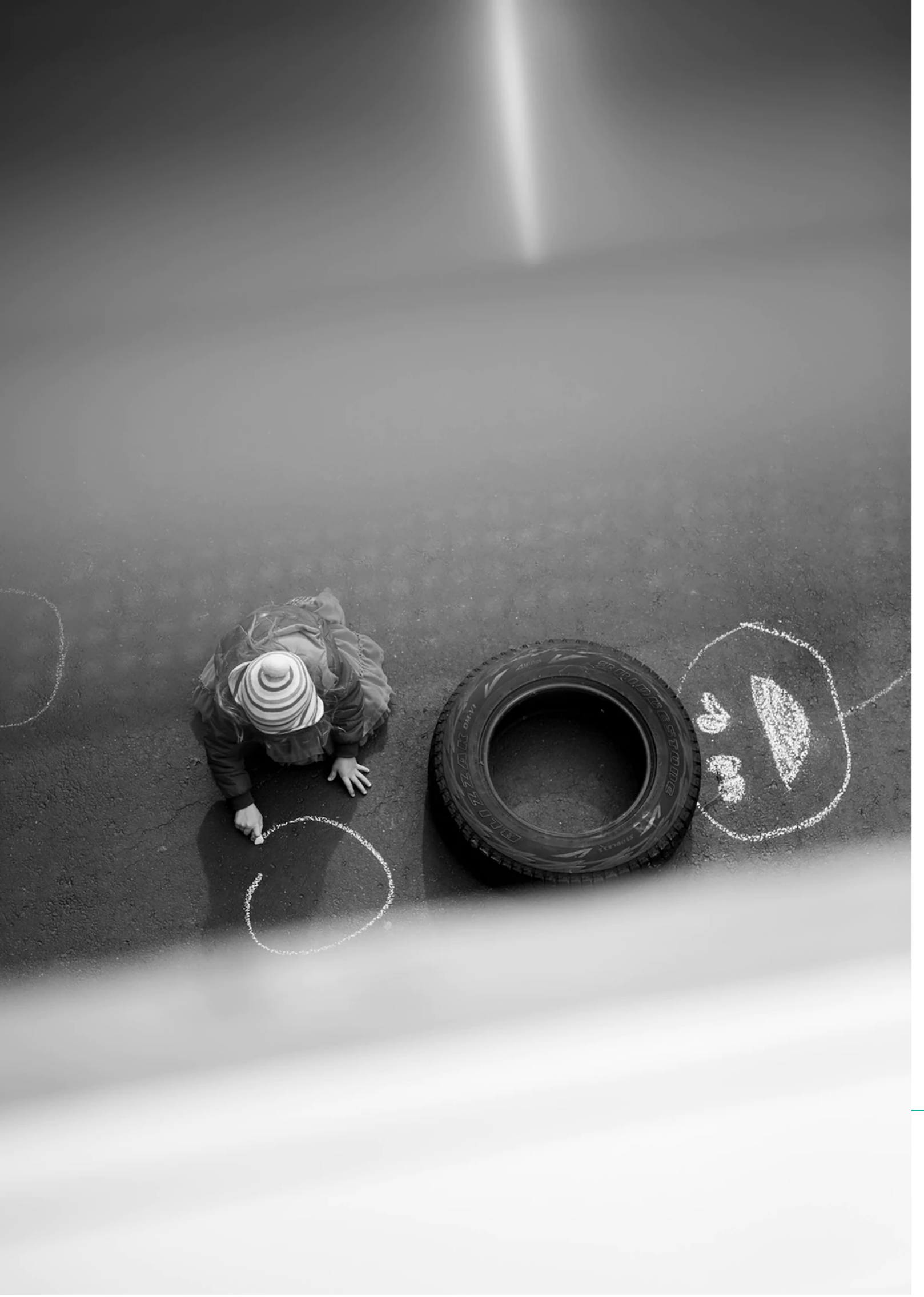

2.3.2 Rodina v době pandemie

Řada fotografů nezaměřovala svoji pozornost na vnější svět, ale naopak přinášeli intimní pohled do vlastního života během lockdownu, zátiší světla dopadajícího na nedojedená jídla na stole, portréty dětí při online výuce, fotografie pořízené skrze okna svých domů, autoportréty.

Život rodin po celém světě se během krátkého okamžiku změnil, zamrazil se. Doposud se rodiny vyvíjeli skrze osobní vazby s okolím, se širší rodinou či skrze své přátele. S příchodem pandemie a tvrdých lockdownů se najednou rodiny ocitly ve zcela nové situaci, kdy jejich členové čelili intenzivnímu kontaktu, jehož prostor byl navíc definován několika metry čtverečními bytu či domu, nebo naopak členové některých rodin čelili dlouhotrvajícímu vzájemnému odloučení. Rodiny se tak ocitly v černobílém světě – buďto tráví s členem své rodiny veškerý svůj čas nebo naopak žádný. Jediným pojítkem mezi odloučenými rodinami a přáteli se tak staly obrazovky telefonů a počítačů, které pomáhaly překlenout vzdálenost a osobní odloučení a alespoň digitální formou umožňovaly podílet se na událostech rodinného života, které jsme do této doby považovali za běžné.

Agentura Magnum Photos, jejíž fotografové byli díky lockownu rovněž omezeni v pohybu a nemohli tak nadále pracovat na svých projektech, začala dne 26.3.2020 publikovat online deník pandemie[28], ve kterém každý týden publikovala fotografie vybrané vedoucím projektu Peterem van Agtmaelem, které představovaly pohledy jednotlivých fotografů na probíhající pandemii a byly zveřejňovány včetně krátkých osobních poznámek popisujících zachycený okamžik.

V rámci deníku pandemie byly rovněž publikovány některé fotografie, které byly zařazeny do společného projektu s časopisem National Geographic, který dokumentoval mimo jiné i téma „rodina během covidu“[29]. Fotografové zachycovali svůj rodinný život v době pandemie a skrze fotografii se snažili odpovědět na otázku, jak rodiny vypadají, když společně intenzivně sdílejí malý prostor nebo naopak jaký dopad má absence tohoto kontaktu. Fotografická reportáž fotografů Magnum Photos tak přinesla globální pohled na to, jak koronavirová pandemie ovlivnila život rodin.

Fotografie dokumentující změny v rodinném životě presentují také ostatní média po celém světě. Např. časopis The Guardian přinesl rozsáhlou fotoreportáž italského fotografa Alessia Mama, který dokumentoval soužití jeho rodiny s covidem, kdy žil ve společné domácnosti s covid pozitivní partnerkou, fotografkou Martou Bellingreri[30]. *„Rozhodl jsem se vzít fotoaparát a udělat něco, co jsem do té doby nikdy neudělal: zatímco doteď jsem fotografoval vždy jen utrpení druhých, nyní jsem fotografoval utrpení Marty a mě, během toho, co se její symptomy zhoršovaly. Měla problém dýchat a bolesti na hrudi, jako kdyby jí na hrudním koši ležel balvan. Šel jsem tak do karantény společně s ní a strávil s ní následujících 14 dní v našem bytě“*, komentuje svoje snímky fotograf.

← ROCHESTER, NEW YORK
„To ráno jsem seděl v posteli s kávou, když se dcera Ava probudila. To by se nikdy nestalo v běžném dni, kdy všichni spěcháme honem pryč z domu. Když se vzbudila, řekla mi, že měla dva sny: v prvním uměla létat a v druhém ji přišla domů navštívit kamarádka.“
Autor: Gregory Halpern, Magnum Photos.[31]

28 Zdroj: magnumphotos.com/newsroom/diary-of-a-pandemic/.
29 Zdroj: nationalgeographic.com/history/article/intimate-photos-families-adapting-coronavirus-world.
30 Zdroj: theguardian.com/artanddesign/2020/apr/03/alessio-mamo-world-press-photo-italy-living-coronavirus-sicily-photo-essay.
31 Zdroj: nationalgeographic.com/history/article/intimate-photos-families-adapting-coronavirus-world.

↑

NESODDTANGEEN, NORSKO

„Své dny trávím v bláznivém, okouzlujícím a emotivním kolotoči světa 2-letého a 4-letého dítěte. Svět se najednou zmenšil a my jsme najednou ve zvláštním stavu teď a tady."

Autor: Jonas Bendiksen, Magnum Photos.[32]

32 Zdroj: nationalgeographic.com/history/article/intimate-photos-families-adapting-coronavirus-world.

↑

VLAARDINGE, NIZOZEMÍ

“Moje dcery Merel a Fleur na video hovoru s kamarádkou Iris, která bydlí 100 metrů od našeho domu. Dívky zjevně nebyly zvyklé na tento způsob komunikace a nevěděly, jak se mají bavit, tak si začaly pokládat náhodné otázky.”

Autor: Jasper Doest, Magnum Photos.[33]

33 Zdroj: nationalgeographic.com/history/article/intimate-photos-families-adapting-coronavirus-world.

ISTANBUL, TURECKO

„Byli jsme nervózní poté, co jsme se dozvěděli, že dva naši synovci onemocněli covidem,“ říká fotograf Emin Ozmen. *„Je jim 4 a 6 let, bydlí ve Francii, daleko od nás. Moje žena Cloe sedí na gauči ztracena ve svých myšlenkách, doufajíc v to nejlepší pro naše milované.“*

Autor: Emin Ozmen, Magnum Photos.[34]

PARIS, FRANCE

„Kamarád mě přizval k online oslavě prvních narozenin dcery jejich neteře.“

Autor: Thomas Dworzak, Magnum Photos.[35]

GRAZ, RAKOUSKO

„Dříve jsem si myslel, že bez fotografie nejsem nic,“ říká fotograf Chien-Chi Chang. *„Ale poté co jsem se stal otcem, jsem si uvědomil, že bez lásky jsem ještě méně. Díky celostátnímu lockdownu v Rakousku jsem nemohl vídat své děti tak často, jak bych chtěl. Bylo to těžké.“*

Autor: Chien-Chi Chang, Magnum Photos.[36]

↑

VARŠAVA, POLSKO

„Tuto fotografii jsem vyfotografoval během jedné z posledních procházek před tím, než bylo doporučeno zůstat doma. Jsou to naši přátelé, měli jsme konverzaci na dálku. Vyfotografoval jsem tento portrét a vydal jsem se dokumentovat moji čtvrť v karanténě."

Autor: Rafał Milach, Magnum Photos.[37]

34 – 37 Zdroj: nationalgeographic.com/history/article/intimate-photos-families-adapting-coronavirus-world..

← CATANIA, SICÍLIE
„Na gauči předtím, než jsme si pustili film. Většinu času, který jsem trávil společně s Martou, jsme nosili ochranné masky“.
Autor: Alessio Mamo.[38]

← CATANIA, SICÍLIE
Zdravotníci fotografovaní skrze kukátko bytu. Autor: Alessio Mamo.[39]

38 – 39 Zdroj: theguardian.com/artanddesign/2020/apr/03/alessio-mamo-world-press-photo-italy-living-coronavirus-sicily-photo-essay.

DUBLIN, IRSKO
Fotografie rodin zavřených v karanténě skrze okna jejich domovů.
Autor: Ruth Medjber.[40]

DUBLIN, IRSKO
Fotografie rodin zavřených v karanténě skrze okna jejich domovů.
Autor: Ruth Medjber.[41]

40 – 41 Zdroj: abcnews.go.com/International/irish-photographer-takes-lockdown-portraits-families-home-pandemic/story?id= 76970152.

2.3.3 Sousedské vztahy

Místa, která jsme znali z doby před karanténou, se rázem dramaticky změnila. Místa, která byla vždy plná lidí a ruchu najednou utichla, ulice se vylidnily, což v prvních momentech působilo velmi nezvykle, až apokalypticky. Když covid omezil naše světy ze dne na den na prostor našich bytů či domů a pár obchodů se základními potřebami, lidé a místa v bezprostředním okolí se pro nás najednou stali důležitějšími. S každou vycházkou do obchodu jako by člověk najednou více vnímal své okolí, ulice, domy, ale i lidi, kolem kterých prochází. Všímáme si najednou každého člověka, který nás v roušce v bezpečné vzdálenosti míjí, očním kontaktem vyjadřujeme výraz solidarity, zároveň je ale patrný strach z neznámého a úzkost. Všímáme si zjevných změn v našem okolí – zavřené obchody, prázdné ulice, lidé stojící za okny svých bytů, kteří pozorují, co děje venku, jako jediný kontakt s vnějším světem. Toto zvýšené uvědomění si svého okolí a věnování pozornosti změnám, které se kolem nás odehrávají, nastává i u fotografů. Přestože bylo vydáno doporučení neopouštět bezpečí domova, někteří fotografové našli odvahu zdokumentovat jejich bezprostřední okolí, místa, která najednou dostala úplně jiný charakter, snažili se zachytit mezilidské vztahy mezi sousedy, kamarády, začali fotografovat deník pandemie, zachycovat nové návyky lidí.

Společný projekt agentury Magnum Photos a National Geographic, kterému se věnovala předchozí kapitola, se věnoval také tématu „sousedství během covidu“[42], ze kterého jsou vybrány následující fotografie.

SANTA ROSA, KALIFORNIE, USA →
„Mojí dceři Catalině chyběly její kamarádky opravdu hodně, proto jsme se vydaly autem a navštívily její nejlepší kamarádku. Na fotografii porušuje karanténní pravidla a dotýká se konci prstů své nejlepší kamarádky Avery“.
Autor: Alessandra Sanguinetti, Magnum Photos.[43]

← MILÁNO, ITÁLIE
Fotografka Camilla Ferrari skrze dalekohled zachytila svého souseda kouřícího na balkóně během 10. dne lockdownu.
Autor: Camilla Ferrari.[44]

42 – 44 Zdroj: nationalgeographic.com/history/article/globe-trotting-photographers-rediscover-backyards-coronavirus.

↑ PAŘÍŽ, FRANCIE
Sousedé sdílejí sklenici vína se snahou o dodržení bezpečné vzdálenosti.
Autor: Richard Kalvar, Magnum Photos.[45]

↓ VALLEJO, CALIFORNIA
Z projížďky na kole po okolí.
Autor: Carolyn Drake, Magnum Photos.[46]

Osamělost v době pandemie trápila hodně lidí, ale velký dopad měla zejména na starší generaci nebo osoby, které žijí v domovech důchodců či obdobných zdravotnických zařízeních, kam byl během pandemie výrazně omezen vstup jejich příbuzných či přátel.

Návštěvy v domově důchodců komunikují přes zeď. Autor: Rodrigo Garrido.[47]

SAO PAOLO, BRAZÍLIE, 18. března 2020
Autor: Victor Moriyama.[48]

45 – 46 Zdroj: nationalgeographic.com/history/article/globe-trotting-photographers-rediscover-backyards-coronavirus.
47 Zdroj: Reuters.
48 Zdroj: The New York Times.

2.3.4 Každodenní život

Další oblastí fotografie během pandemie je autoportrét a dokumentování každodenního života, kdy fotografie přináší mnohdy velmi intimní pohled do soukromí jejich autorů. Zejména během povinných karantén a samo-izolací se stalo fotografování pro některé fotografy zpestřením každodenní rutiny. Fotografové tak obracejí pozornost na sebe samé či své partnery a snaží se zachytit podstatu domova.

Ke svému autoportrétu, který fotografka Camilla Ferrari vyfotografovala dne 19.3.2021 - 10. den karanténní izolace v Miláně, napsala: *„V mlze páry po sprše. Jak dny plynou, roste ve mně pocit, že musím věnovat větší pozornost tomu, co si na sebe doma oblékám a také dbát více na péči o sebe, stejně jako bych to dělala, kdybych šla normálně do práce.“*

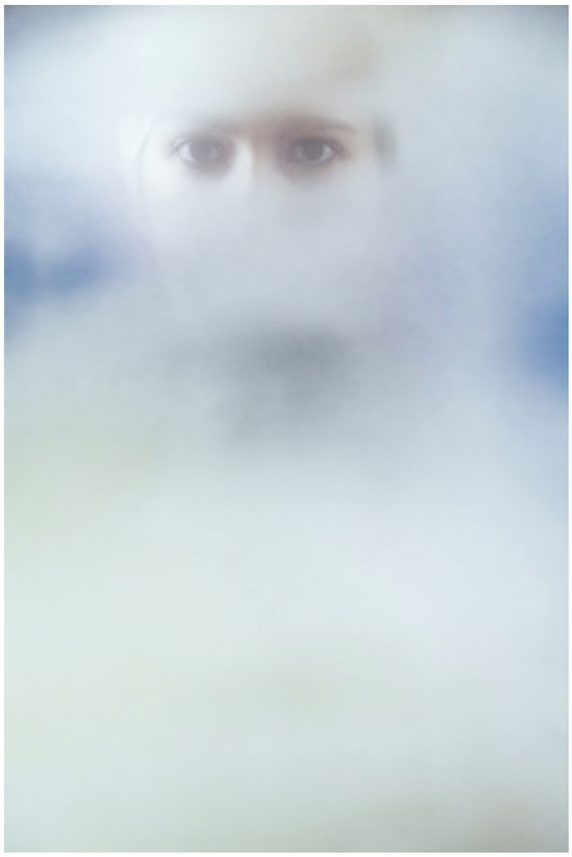

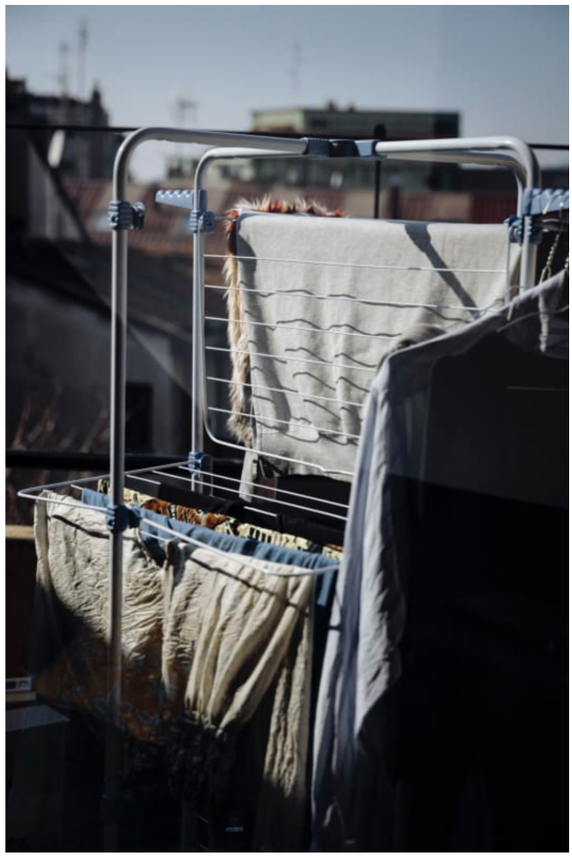

↑
Autor: Camilla Ferrari.[49]

← SANTIAGO, CHILE
Autor: Tamara Merino.[50]

49 Zdroj: edition.cnn.com/style/article/photographers-human-connection-coronavirus/index.html.

50 Zdroj: nationalgeographic.com/culture/article/photos-show-the-first-two-years-of-a-world-transformed-by-covid19.

Fotografka Nathalie Vissers během pandemické karantény nafotila soubor *„Tips from an introvert“*, kde se pomocí stylizovaných autoportrétů a fotografií domácích zátiší snažila čelit každodenní stejnosti a pomocí kreativity dodávat smysluplnou náplň jednotlivým dnům. Ke každé ze svých fotografií doplnila doporučení, jak přežít izolaci, jako například *„Obejmi se“* nebo *„Poslouchej, co říká Tvoje intuice“.*

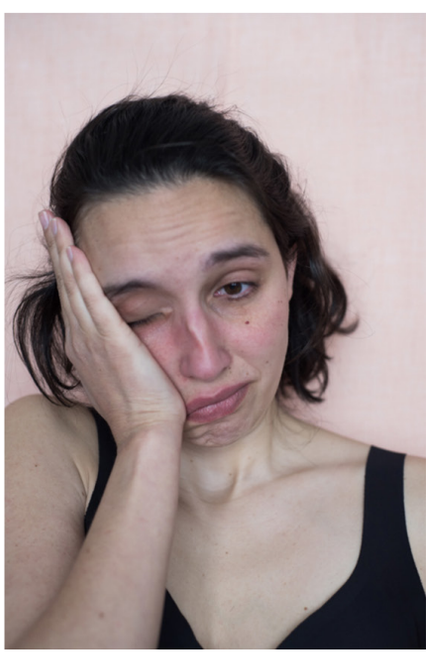

↑
Ze souboru *„Tips from an introvert“*
Autor: Nathalie Vissers.[51]

51 Zdroj: nathalievissers.com.

Dlouhé a jakoby stále stejné dny, které trávili uzavřeni mezi čtyřmi stěnami, se lidé snažili všemožně zpestřit. Fotografové tak zachycují události, kterými si rodiny snaží rozbít monotónnost dnů nebo činnosti, které bývaly dříve běžné, ale které v rámci pandemie dostávají skrze omezení novou vizuální podobu.

Pořadatelé tradičního bahenního festivalu Boryeong Mud, který byl díky pandemii zrušen, se pokusili zážitek přenést alespoň do internetového prostředí a účastníci si ho tak užívali v pohodlí svého obýváku.
Autor: Heo Ran.[52]

Cvičení s udržováním nařízených rozestupů, které pomáhají udržovat zóny vyznačené na podlaze.
Autor: Victor Moriyama.[53]

52 Zdroj: Reuters.

53 Zdroj: victormoriyama.com.br/8488124-covid-19#42.

TORONTO, KANADA
Autor: Carlos Osorio, Reuters.[54]

GIUSSANO, ITÁLIE
Autor: Piero Cruciatti, AFP, Getty Images.[55]

54 – 55 Zdroj: edition.cnn.com/interactive/2021/03/world/coronavirus-pandemic-cnnphotos/.

NEW YORK, USA
Autor: Johannes Eisele, AFP, Getty Images.[56]

NEW ORLEANS, USA
Autor: Kathleen Flynn, Reuters.[57]

56 – 57 Zdroj: edition.cnn.com/interactive/2021/03/world/coronavirus-pandemic-cnnphotos/.

2.3.5 Zátiší pandemie

Fotografové doby pandemie ale nesoustředili svoji pozornost pouze na lidi a mezilidské vztahy, vznikaly i fotografie dokumentující vylidněná města, které by za normální situace vzniknout nemohly.

↑
KUALA LUMPUR, MALAYSIA
„Ulice, které bývaly vždy plné, jsou najednou pusté. Kurýři na kolech nebo taxíky jsou často jediná vozidla k vidění.“
Autor: Ian Tech, Magmum Photos[58]

← KANADA, 19. března 2020
„V současné době jsem v Kanadě na soukromých cestách. Před dvěma dny tuniská vláda uzavřela hranice a zrušila všechny lety do Tuniska. Bohužel jsem si s sebou nevzal fotoaparát. Možná si jeden koupím v nadcházejících dnech.“
Autor: Zied Ben Romdhane, Magnum Photos.[59]

58 Zdroj: nationalgeographic.com/history/article/globe-trotting-photographers-rediscover-backyards-coronavirus.
59 Zdroj: magnumphotos.com/newsroom/diary-of-a-pandemic-may-1-2020/.

↑ PUSHKINO, RUSKO, 18. dubna 2020
„Na lavičkách donedávna sedali rodiče hlídající své děti na hřišti. Teď je tu úplné ticho. Lavičky vypadají, jako kdyby kolem nich pavouk upletl svou síť.“
Autor: Nanna Heitmann, Magnum Photos.[60]

↓ BRAZÍLIE
Zákaz vstupu na dětská hřiště.
Autor: Victor Moriyama.[61]

60 Zdroj: magnumphotos.com/newsroom/diary-of-a-pandemic-may-1-2020/.

61 Zdroj: victormoriyama.com.br.

↑
POLAVA, ITÁLIE, 18. dubna 2020
Dne 17. března byly mezi státy EU po 35 letech obnoveny hraniční kontroly.
Autor: Alex Majoli, Magnum Photos.[62]

62 Zdroj: magnumphotos.com/newsroom/diary-of-a-pandemic-may-29-2020/.

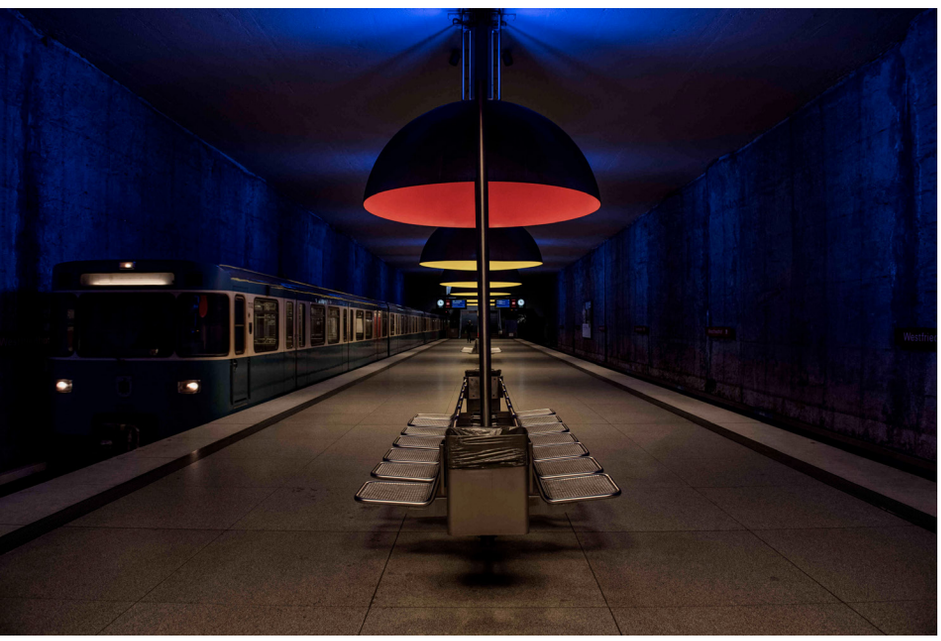

MNICHOV, NĚMECKO
Metro bez cestujících. Autor: Laetitia Vancon pro The New York Times.[63]

NOVÉ DILÍ, INDIE
Den na pouti v Red Fort. Autor: Saumya Khandelwal pro The New York Times.[64]

63 – 64 Zdroj: nytimes.com/interactive/2020/03/23/world/coronavirus-great-empty.html.

WASHINGTON, USA
Ani sezóna rozkvetlých třešní nepřilákala návštěvníky do Lincolnova památníku.
Autor: Alyssa Schukar pro The New York Times.[65]

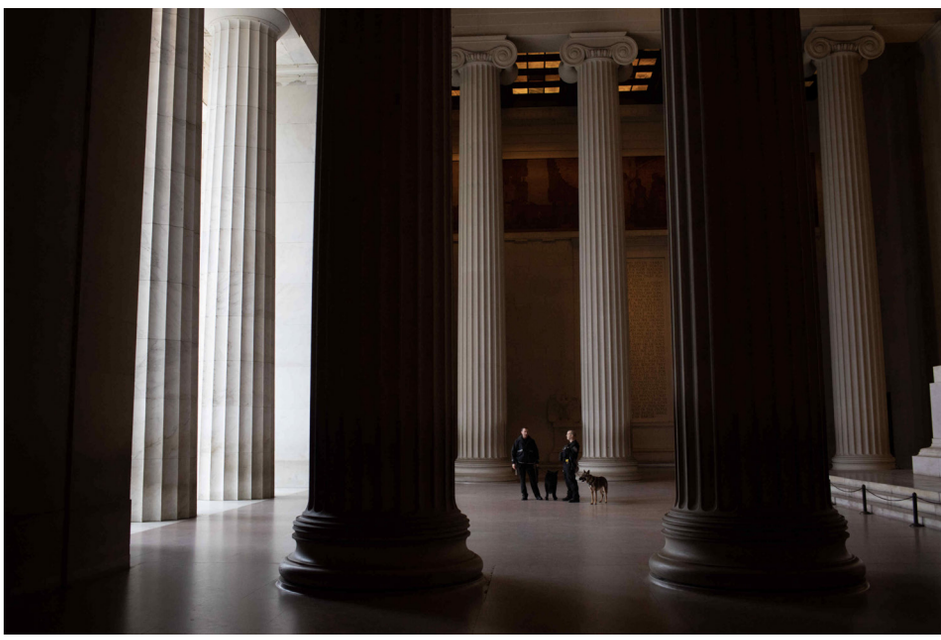

RAWALPINDI, PAKISTÁN
Žádní stojící ani sedící cestující.
Autor: Saiyna Bashir pro The New York Times.[66]

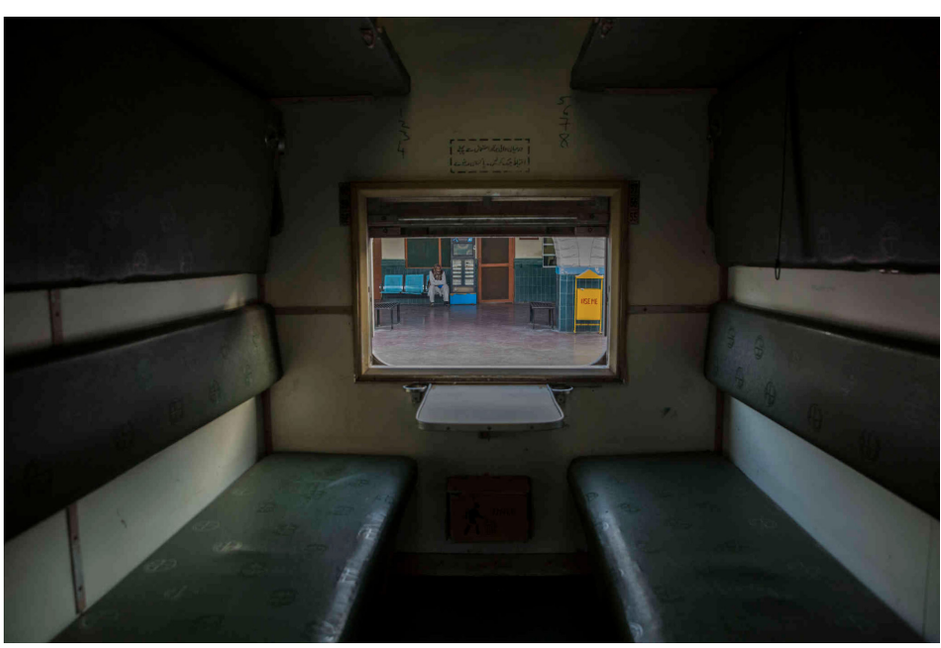

65 – 66 Zdroj: nytimes.com/interactive/2020/03/23/world/coronavirus-great-empty.html.

Prázdné ulice a města bez lidí se staly tématem práce „Tiché město“ slovenského fotografa Petera Korčeka. Na jeho snímcích můžeme vidět prázdnotou zející obrovská parkoviště před jinak vždy plnými obchodními domy, opuštěné dětské hřiště na sídlišti, jindy rušné křižovatky města bez jediného vozidla, prázdné zastávky autobusů.

↑
Ze souboru *„Tiché město“*
Autor: Peter Korček.[67]

67 Zdroj: magazin.aktualne.cz/foto-ticha-bratislava-bez-lidi-objektivem-petera-korceka.

↑
Ze souboru *„Tiché město“*
Autor: Peter Korček.[68]

68 Zdroj: magazin.aktualne.cz/foto-ticha-bratislava-bez-lidi-objektivem-petera-korceka.

↑

Ukázky titulních stran s tématikou koronavirové pandemie.[69]

69 Zdroj: frankwbaker.com/mlc/pandemic-magazine-covers/.

2.3.6 Covid na obálkách časopisů

Téma covidu se stalo každodenním tématem, hlavní náplní všech zpráv, zaplnilo titulní stránky denního tisku. Pandemie tak měla logicky vliv i na obsah a orientaci mnohých časopisů, které se do doby pandemie zabývaly jinými tématy. Vydavatelé časopisů se ocitli v situaci, kdy na jedné straně byla potřeba poskytovat svým čtenářům obsah, na který byli dosud zvyklí, na straně druhé se ale objevila i nutnost přinést informace ohledně této dramatické pandemické situace, přinést rozhovory, fotoreportáže, ukázat dopady na jednotlivé oblasti života. U většiny hlavních titulů ve všech koutech světa tak došlo k reorganizaci dosavadního obsahu, čímž vydavatelé časopisů potvrdili jejich kreativitu a schopnost se adaptovat na náhlé změny. Covid se tak dostává mimo již výše zmíněných časopisů VANITY FAIR a TIME např. na obálku časopisu DAZED, VOGUE, The WEEK nebo v České republice na titulní strany časopisů Respekt či Reflex.

↑
VOGUE Portugal, duben 2020
Fotograf: Condé Nast.[70]

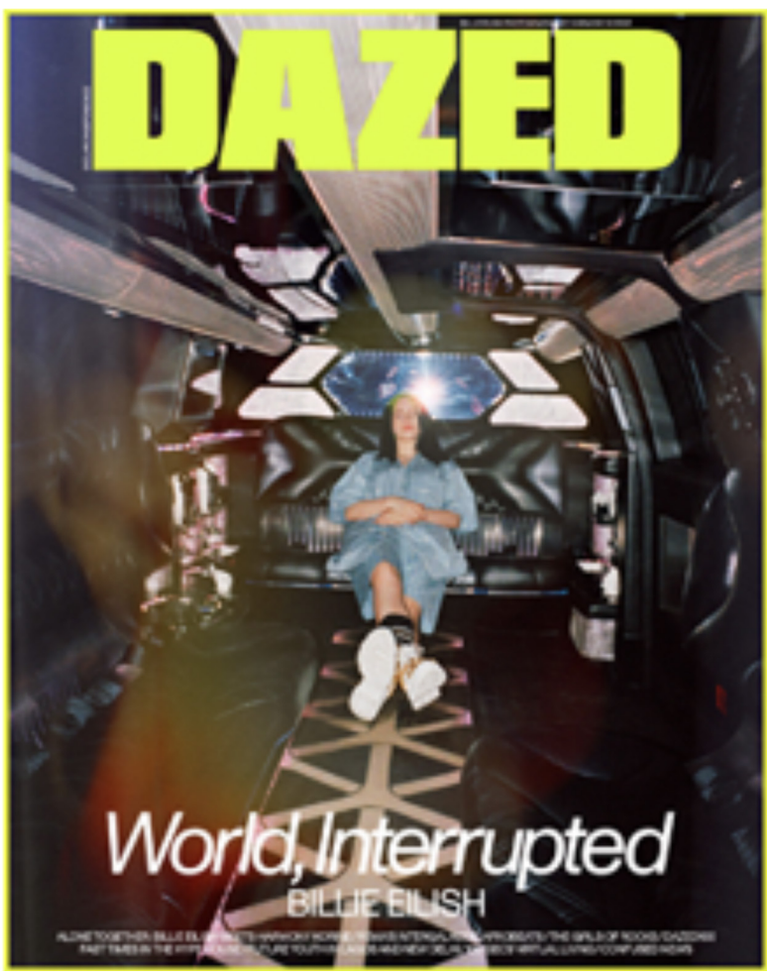

↑
DAZED, 2020
Fotograf: Harmony Korine.[71]

70 Zdroj: nytimes.com/2020/04/09/fashion/magazines-coronavirus.html.

71 Zdroj: pocketmags.com/dazed-magazine-2/springsummer-20.

2.4 Pandemie ve fotografiích v České republice

Naděje, že se virus České republice vyhne, skončila dne 1.března 2020, kdy byly v České republice potvrzeny první tři případy. První opatření proti epidemii stát přijal 3. března a 10. března bylo na tiskové konferenci po jednání vlády oznámeno, že od následujícího dne (11. března) budou uzavřeny školy. Dne 12. března byl vyhlášen nouzový stav pro území celé republiky, poprvé v moderních dějinách našeho státu, který přinesl řadu omezení pro občany a podniky (např. zákaz vstupu občanům z rizikových zemí nebo zkrácení otevíracích dob restaurací, kluby a posilovny byly zavřeny úplně), od 14. března pak byla zavřena restaurační zařízení a ostatní provozovny mimo těch nejdůležitějších. Následovalo uzavření státních hranic dne 16. března 2020, kdy byl do země zakázán vstup všem cizincům, kteří zde neměli povolení k pobytu. Tohoto dne také do každodenního slovníku Čechů přibylo nové slovo: lockdown.

Jako prvotní hlavní zdroj infekce byla uváděna severní Itálie, kam mnozí Češi jezdili lyžovat. Rychlý nástup epidemie byl poznamenán kritickým nedostatkem ochranných pomůcek, kterých bylo ve skladech málo. Vznikla tak řada iniciativ a lidé si začali šít ochranné pomůcky sami. První vlna pandemie vyvrcholila v Česku kolem 12. dubna 2020, kdy bylo evidováno celkem 4 800 osob nakažených nemocí covid-19, z toho bylo 436 hospitalizováno, včetně zhruba stovky pacientů, kteří byli ve vážném stavu. Koronavirová epidemie tak zasáhla i Českou republiku a pro fotografy tak nastala velká fotografická výzva, kdy se fotografové snažili v rámci daných možností dokumentovat život během pandemie a zachytit tak obrazové svědectví této doby. Fotografové volili rozmanité přístupy, fotografovali různé situace a každý z nich k fotodokumentaci přistupoval po svém. Kromě všudypřítomných záběrů z nemocnic a z očkovacích center tak vznikly i zajímavé portréty, zátiší, ale i velmi neobvyklé sportovní snímky.

Rozmanitost fotografických přístupů a témat skvěle prezentovalo české fotografické centrum CZECH PHOTO, které oslovilo devět českých fotografů působících v různých médiích či agenturách, aby vytvořili výběr svých devíti fotografií z tohoto období, které dle jejich názoru nejlépe vystihují mimořádnost této doby. Mezi oslovenými fotografy byl např. Dan Materna, David Neff (oba MAFRA a.s.), Roman Vondrouš, Ondřej Deml (oba ČTK), Lukáš Bíba (Economia a. s.) nebo Martin Divíšek (EPA). Výsledkem je jedinečný projekt 9x9, který poskytuje obrazové svědectví nastupující pandemické vlny v České republice.[72]

Podivný způsob života, který lidé vedli v těchto měsících kvůli pandemii, se projevil i ve fotografické soutěži Czech Press Photo. Vzhledem k tomu, že se do soutěže posílají jen fotografie pořízené v uplynulém roce, bylo jasné, že pandemie nemoci covid-19 se v nich bude nějakým způsobem odrážet. Jak ale ukazují snímky ze soutěže, fotografové se dokázali vyrovnat nejen s obdobími, kdy byli uzavřeni v karanténě či v lockdownu, ale i s tím, aby jejich snímky nebyly nekonečnou přehlídkou lidí v rouškách, nemocničních oddělení nebo očkovacích center. Téma pandemie se tak prolínalo víceméně všemi kategoriemi soutěže a fotografie s tématikou pandemie obsadily vítězná místa v kategoriích aktualita, každodenní život, reportáž, sport, portrét i umění.

← Fotografie ze souboru Fragmenty metropole. Z fotografie je použit autorův výřez s vědomím a souhlasem autora. Autor: Roman Vondrouš.[73]

72 Zdroj: czechphoto.org/cp/koronavirus-9x9.

73 Zdroj: Archiv Romana Vondrouše.

↑ Žena s rouškou v centru Prahy, 27.3.2020.
Autor: David Josek.[74]

↓ Žena s ochranou úst v tramvaji, 26.4.2020.
Autor: Ondřej Deml.[75]

↑ Vítězná fotografie roku (kategorie single) a 1. místo v kategorii reportáž (single), Czech Press Photo 2020. Autor: Roman Vondrouš.[76]

↓ Fotografie vyhrála 1. místo v kategorii Každodenní život v soutěži Czech Press Photo 2020. Autor: Dan Materna.[77]

74–77 Zdroj: czechphoto.org/cp/koronavirus-9x9.

3 I ŠPANĚLSKÁ CHŘIPKA

Existuje mnoho typů vysoce rizikových událostí, které mohou nastat a mít dopad na lidské životy, přičemž lidé některé z nich vnímají jako vysoce rizikové, jiné naopak jako nebezpečné nevnímají, přestože míra škody může být srovnatelná. Lidé mají tendence se velmi obávat epidemické nemoci, poruchy jaderných elektráren a leteckých nehod, na druhé straně se ale stejnou mírou neobávají jiných velmi častých a smrtící události, jako jsou dopravní nehody, nehody v domácnosti nebo třeba úmrtí z důvodu chybné lékařské péče. Jedním z klíčových rozdílů pro rozlišování rizikovosti jednotlivých situací tvoří jejich potenciál katastrofických následků. Existují různé hypotézy, které se snaží zdůvodnit, proč se lidé obávají některých událostí, které se dají označit pojmem „katastrofické“, kdežto z jiných událostí toto riziko nevnímají. Důvod tohoto strachu může vyplývat z lidské evoluce, kdy v lidských dějinách lidé žili v menších skupinách, zřídka přesahujících 100 osob, a evolučně tak vnímáme jako vysoké riziko jakoukoli událost, při které by mohlo dojít naráz k úmrtí celé této skupiny. Podle hypotéz může být dalším faktorem pro tento strach předchozí zkušenost v dané oblasti nebo sociální skupině, kdy lidé mají tendenci nadhodnocovat riziko, že se daná situace bude opakovat.

Model odhadu rizik DREAD risk[78] popisuje situace vyznačující se třemi charakteristikami: (i) nečekané a náhlé enormní škody a ztráty na životech v krátkém časovém úseku, (ii) nemožnost účinné pomoci racionálními a dostupnými cestami a (iii) skutečnost, že se lidé po dlouhé generace k této události vracejí. Německý psycholog Gerd Gigerenzer popisuje dread risk jako „událost s nízkou pravděpodobností, významnou škodou, během níž dojde k úmrtí velkého počtu lidí v krátkém časovém úseku“. Z historických událostí je do této kategorie událostí řazena španělská chřipka po první světové válce, z našeho století potom letecký útok na „americká dvojčata“ The Towes v září 2001, zemětřesení na Haiti 2010 nebo Fukušima 2011 a nejnověji právě celosvětová pandemie covidu-19. Co není uváděno v definici, jsou následky na lidskou psychiku. Bezprostředně je to zmatená panická reakce, krátce potom zvýšení sociální soudržnosti, ale také vzestup religiozity v postižené oblasti, a nakonec návrat ke standardnímu způsobu života s obohacením o prožité zkušenosti, leč s nepřipraveností efektivně čelit podobné události v budoucnu.

Pandemie koronaviru bývá často srovnávána právě s výše uvedenou španělskou chřipkou.[79] Obě pandemie mají společné nejen zařazení do skupiny vysoce rizikových událostí podle zmíněného modelu odhadu rizik, ale jsou srovnatelné zejména tím, že touto událostí byl zasažen v krátké době v podstatě celý svět a v obou případech počet obětí viru byl v řádech milionů. Dalším společným jmenovatelem obou pandemií je možná i původ onemocnění, kdy i u španělské chřipky byla označována za možný zdroj Čína.[80] Právě zde se už koncem roku 1917 objevily první případy nemoci, avšak epidemie jako taková naplno vypukla v březnu 1918 v americkém vojenském výcvikovém táboře Camp Funston v Kansasu, odkud se rychle rozšířila především na fronty a do míst koncentrace vojáků, kteří ji přenášeli dále. Tato první vlna byla relativně málo smrtící. Nejničivější byla druhá vlna, která proběhla na podzim a začátkem zimy 1918 a zasáhla větší část světa. Třetí vlna začala v lednu 1919 v Austrálii a na jaře se rozšířila do dalších zemí především v Americe a Evropě. Poslední lokálně více omezená čtvrtá vlna dozněla v dubnu 1920. Virus následně zmutoval a stal se podstatně méně smrtícím. Celosvětově španělská chřipka zabila 50 až 100 milionů lidí a šlo tak o jednu z nejsmrtonosnějších epidemii v dějinách lidstva.

78 DREAD je model pro hodnocení rizik a odhadu způsobených škod, zejména počítačových bezpečnostních hrozeb. Poskytuje mnemotechnickou pomůcku pro hodnocení bezpečnostních hrozeb pomocí pěti kategorií. Zdroj: https://en.wikipedia.org/wiki/DREAD_(risk_assessment_model).

Stejně jako dnešní pandemie koronaviru, tak i pandemie španělské chřipky byla zachycena na fotografiích po celém světě. Začátkem 20. let 20. století teprve docházelo k rozvoji fotografie, proto ve srovnání s dnešní pandemií bylo pořízeno nesrovnatelně méně fotografií. Paralelou obou pandemií je ale obsah zachycený na fotografiích. Stejně jako v dnešní pandemii, i v pandemii španělské chřipky se fotografové soustředili na dokumentování přeplněných nemocnic a budování nových nemocnic, zachycovali zdravotníky pečující o pacienty, nově budované hřbitovy. Fotografové ale rovněž zachycovali život v ulicích, dopady na provoz obchodů či služeb, žáky ve školách. Při pohledu na historické fotografie se nabízí otázka, do jaké míry se současná fotodokumentace pandemie covid-19 obrazově a tematicky inspirovala právě ve fotografiích z období španělské chřipky.
Fotografie rovněž dokládají dopady na tehdejší život, přináší pohled do ulic a obyvatele měst povinně nosící ochranné masky.

↑
Zdravotní sestry opouštějící Blackfriars Depot, Chippendale NSW v Austrálii během epidemie španělské chřipky, duben 1919.[81]

79 Španělskou chřipkou nebylo nejvíce zasažené Španělsko, ani nebylo státem původu této nemoci. Epidemie se stala známá jako španělská chřipka, jelikož ostatní státy nacházející se ve válečném stavu zmínky o nemoci cenzurovaly, zatímco neutrální Španělsko k tomu nemělo důvod a o chorobě rozsáhle informovalo. Vypadalo to pak, že Španělsko je mnohem více zasaženo.

80 Je to však jen jedna z teorií, jiné hovoří o původu viru v Evropě či Spojených státech. Jeho původ se dodnes nepodařilo spolehlivě určit.

Lidé postižení španělskou chřipkou v pohotovostní nemocnici poblíž Fort Riley v Kansasu (1918).[82]

Sestra pečující o pacienty, nemocnice Walter Reed, Washington, D.C., listopad 1918.
Autor: George W. Harris & Martha Ewing.[83]

81 Zdroj: nytimes.com.
82 Zdroj: theguardian.com.
83 Zdroj: cordis.europa.eu.

Japonské žačky nosící ochranné masky.[84]

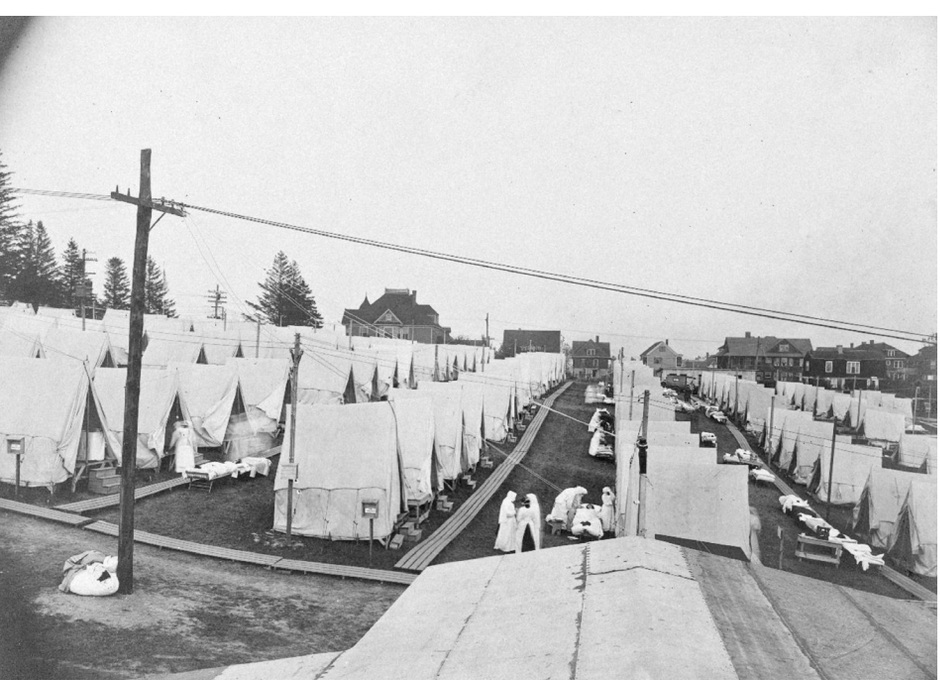

Speciální nemocnice vybudovaná pro pacienty se španělskou chřipkou, Emery Hill, Lawrence, Massachusetts.[85]

84 Zdroj: nytimes.com.

85 Zdroj: wikimedia.org.

Holičství pod širým nebem během pandemie v Berkeley, Kalifornie, 1919.[86]

Fotografie pořízená během druhé vlny španělské chřipky zachycuje obyvatele Kalifornie nosící ochranné masky, 1918. Autor: Raymond Coyne.[87]

86 Zdroj: sciencephoto.com.

87 Zdroj: theguardian.com.

Kategorií, kterou se španělská chřipka odlišuje od stávající pandemie, je dokumentace vojenských základen a nemocnic během španělské chřipky, kde docházelo k masivnímu šíření nemoci a k velkým ztrátám na životech.

← Americká vojenská základna, kde propukla španělská chřipka.[88]

← Hroby amerických vojáků, kteří zemřeli na španělskou chřipku. Snímek byl pořízen v britském Devonu 8. března 1919. V hrobech jsou uloženy ostatky stovky vojáků, kteří si léčili svá válečná zranění ve vojenské nemocnici v Paigntonu, a podlehli tam chřipkové nákaze.[89]

88 Zdroj: U.S. Naval History and Heritage Command.

89 Zdroj: theatlantic.com.

Z fotografického hlediska jsou potom zajímavé obrazové paralely těchto dvou epidemií, které dokládají, že i přes skutečnost, že od doby španělské chřipky uběhlo 100 let, průběh epidemie, dopady na lidské životy a každodenní život se ale v podstatě nezměnily. Ani hlavní témata, která se stávají předmětem fotodokumentace, se za dobu uplynulých 100 let příliš nezměnila.

↑
Hroby zemřelých na španělskou chřipku.[90]

↑
Hroby v chudinských částech Brazílie.[91]

↑
Dobrovolné pečovatelky se starají o pacienty v městském auditoriu v Oaklandu, 1918.
Autor: Edward A. „Doc“ Rogers.[92]

↑
Nemocnice v severní Itálii, jaro 2020.
Autor: Lorenzo Meloni, Magnum Photos.[93]

90 Zdroj: newsy-today.com/the-colossal-and-impossible-battle-of-the-united-states-to-bury-the-dead-of-the-spanish-flu-in-1918/.
91 Zdroj: businessinsider.com.
92 Zdroj: nytimes.com.
93 Zdroj: time.com/5822233/italy-coronavirus-photos/.

Policisté na fotografii jsou z amerického Seattlu. Mají na tvářích nasazeny ochranné roušky, vyrobené pro ně Červeným křížem.[94]

Francouzská policie během pandemie covidu.
Autor: Michele Cattani.[95]

Průvodčí v Seattlu během epidemie španělské chřipky.[96]

Průvodčí ve vyhlídkové historické tramvaji během pandemie covidu. Praha 2020.
Autor: Kevin V. Ton.[97]

94 Zdroj: cnn.com.
95 Zdroj: gettyimages.com.
96 Zdroj: influencaarchive.com.
97 Zdroj: kevin-v-ton.com.

↑
Autor: Paul Thomson.[98]

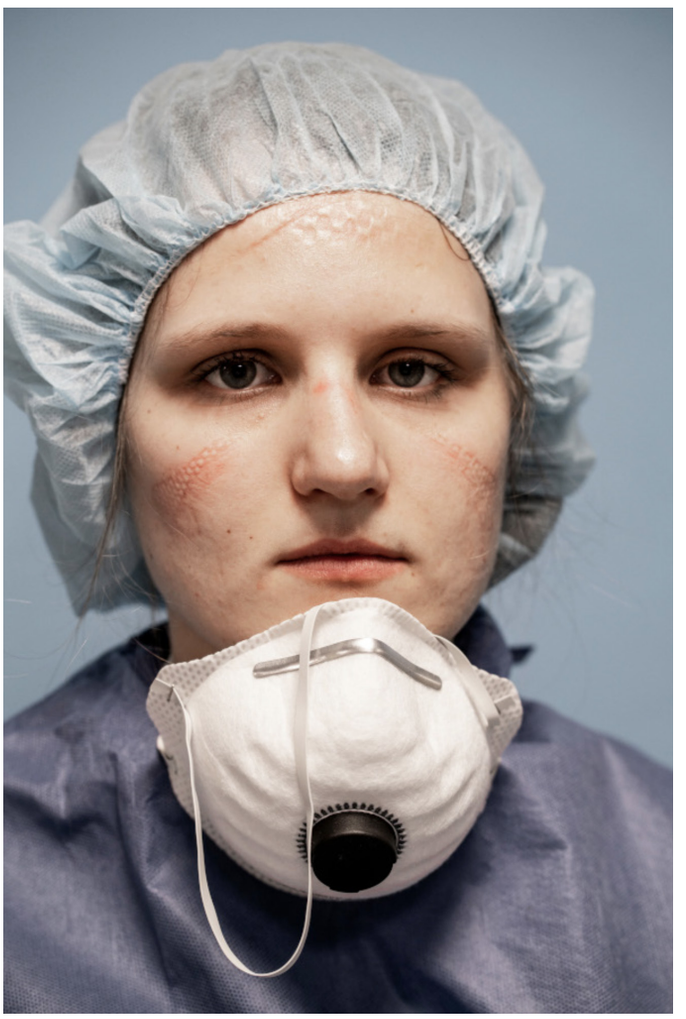

↑
Autor: Alberto Giuliani.[99]

98 Zdroj: nationalgeographic.com/history/article/the-lessons-learned-from-1918-flu-fatigue-according-to-historians.

99 Zdroj: albertogiuliani.com.

ROMAN VONDROUŠ

4 I FOTOGRAFIE ZACHYCUJÍCÍ DOBU PANDEMIE Z POHLEDU STUDENTŮ A ABSOLVENTŮ ITF

4.1 Roman Vondrouš – Loajální fanoušci v době covidu

Fotograf Roman Vondrouš, rodák z Pardubic, získal své fotografické vzdělání na Institutu tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě, kde vystudoval magisterský program a kde v současnosti studuje doktorský program.[100]

Roman Vondrouš patří k těm fotografům, kteří našli způsob, jak zachytit atmosféru koronavirového lockdownu a jeho dopady na každodenní život lidí z jiné perspektivy než jen skrze fotografie nemocničního prostředí. Sportovní aktivity v době lockdownu byly omezené na minimum, sportovní utkání sice bylo možné pořádat, ale bez přítomnosti fanoušků. U některých sportů nemělo toto omezení výrazný dopad, u jiných sportů ale utkání bez fanoušků téměř postrádalo smysl. Mezi takové sporty patří fotbal, u kterého je propojení aktivních hráčů a fandícího publika obzvlášť silné a fanouškovská základna je velmi loajální. Proto pro některé fotbalové fanoušky byla skutečnost, že by svůj fotbalový tým nemohli naživo podpořit při utkání, nepřijatelná a našli si tak svůj způsob, jak ukázat svému fotbalovému klubu nejen svoji loajalitu, ale zachovat si i během lockdownu a jeho zákazů alespoň některé ze zvyků dosavadního každodenního života. Mezi skalní fanoušky s potřebnou invencí se zařadili fanoušci klubu Bohemians z Vršovic, jehož domácí stadion v „Ďolíčku" pražských Vršovic má unikátní polohu a umožnoval fanouškům fandit přes plot stadionu, a to za pomocí štaflí přistavených kolem zdi stadionu.

Přestože se fanoušci klubu Bohemians stali pro svůj neobvyklý způsob fandění brzy středem zájmu fotografických hledáčků, Romanovi Vondroušovi se podařilo zachytit toto neobvyklé fandění neotřelým způsobem. Vracel se na místo opakovaně, aby zachytil mimořádnost této události a zaznamenal rozmanité situace. *„Jako autor fotografií si netroufám říct, v čem je má série odlišná od fotografií ostatních fotoreportérů, každopádně je pravdou, že jich tam chodilo poměrně hodně. Osobně jsem fanoušky na štaflích začal intenzivněji zaznamenávat až se začátkem druhé, podzimní vlny koronaviru, a pokračuji v tom dodnes,"* uvedl Vondrouš.

Za sérii snímků *„Loajální fanoušci v době covidu"* získal v roce 2020 první místo v kategorii sport (sport picture story) v soutěži Pictures of the Year International.[101] *„Nespatřuji v tom však pouhý potenciál pro fotografické soutěže, ale i jako skvělou příležitost zachytit tuto neobvyklou dobu, která se podobnými obrazovými svědectvími zapíše do historie naší země,"* dodal ke svému úspěch v soutěži Vondrouš.

100 Roman Vondrouš patří k předním českých fotožurnalistům a za svoji fotografickou práci získal již nespočet českých i mezinárodních fotografických ocenění, např. v roce 2013 získal první cenu v kategorii Sport v prestižní fotografické soutěži World Press Photo, v letech 2016, 2017 a 2021 byl oceněn v jedné z dalších významných světových žurnalistických fotosoutěží Pictures of the Year International. V soutěži Czech Press Photo je držitelem více než dvou desítek ocenění, včetně titulů Fotografie roku a grantu pražského primátora k fotografování proměn hlavního města. V roce 2013 mu byla udělena Cena rektora Slezské univerzity v Opavě za mimořádné úspěchy v oblasti fotožurnalistiky. Od roku 2005 je fotoreportérem České tiskové kanceláře, kde se každodenně věnuje agenturnímu fotozpravodajství. Fotografoval na několika letních i zimních olympijských hrách.

101 Fotožurnalistickou soutěž POYI pořádá Missourská žurnalistická škola od roku 1944, bývá označována jako nejstarší mezinárodní soutěž novinářské a dokumentární fotografie na světě. Mezinárodní porota každý rok posuzuje přes 50.000 prací z více než 70 zemí. Během tří týdnů vybírá 240 oceněných v různých kategoriích, rozhodování poroty se vysílá v přímém přenosu na internetu. Vondrouš v této soutěži uspěl i v roce 2017, když získal druhou cenu se snímkem z Velké pardubické v kategorii Sport Action.

↑
Fotografie ze souboru *„Loajální fanoušci v době covidu“*.[102 – 103]

[102 – 103] Zdroj: Archiv Romana Vondrouše.

↑ →

Fotografie ze souboru *„Loajální fanoušci v době covidu“*.[104 – 105]

[104 – 105] Zdroj: Archiv Romana Vondrouše.

19 05

Reggae

ROMAN VONDROUŠ

4.2 Roman Vondrouš – Fragmenty metropole

Roman Vondrouš se během pandemie nevěnoval jen sportovní fotografii, ale pokoušel se zachytit výjimečnost koronavirové doby, zaznamenat obrazy, které budou jednou podávat svědectví o této mimořádné době. Poté, co opadla první vlna restrikcí a do městských ulic se pomalu navracel život, se vydával do ulic a zaznamenával nové, dosud v naší historii neexistující obrazy.

V tomto souboru Roman Vondrouš pracuje se stíny, barvami a výraznými kompozicemi, jak je u jeho práce zvykem.

↑
Ženy s ochrannou rouškou na Karlově mostě. Fotografie ze souboru *„Fragmenty metropole“*, 5.dubna 2020, Praha.[106]

[106] Zdroj: Archiv Romana Vondrouše.

↑

Fotografie ze souboru *„Fragmenty metropole“*, 5. dubna 2020, Staré město, Praha.[107]

↑

Fotografie ze souboru *„Fragmenty metropole“*, Staré město, Praha.[108]

107 – 108 Zdroj: Archiv Romana Vondrouše.

↑
Fotografie ze souboru *„Fragmenty metropole“*.[109]

↑
Fotografie ze souboru *„Fragmenty metropole“*.[110]

→
Fotografie ze souboru *„Fragmenty metropole“*.[111]

109 – 111 Zdroj: Archiv Romana Vondrouše.

ROMAN VONDROUŠ

4.3 Roman Vondrouš – Fotografie z olympiády v Pekingu 2022

Většina ze souborů studentů či absolventů Institutu tvůrčí fotografie, které jsou prezentovány v této práci, vznikaly v samém počátku pandemie a jejich snahou bylo zachycovat do té doby neznámé děje a obrazy, zaznamenávat vlastní dny během covidových omezení. Nikdo z počátku nevěděl, jak dlouho budou pandemická opatření platit, jak dlouho bude možné tyto nezvyklé momenty zachycovat, většina fotografů byla proto aktivní zejména na počátku pandemie. Roman Vondrouš patří k fotografům, kteří dokumentovali tuto dobu průběžně a systematicky, ale měl navíc možnost fotografovat obrazy pandemie dva roky po jejím vypuknutí během olympijských her v Pekingu v únoru 2022.

Fotografie Romana Vondrouše z Pekingu a z horských středisek, ve kterých se olympijské hry odehrávaly, nabízí zcela jiné kulisy, neotřelé kompozice, prezentuje v našich zeměpisných šířkách netradiční momenty. Kombinace čínské prostorové velkoleposti a proticovidových opatření působí místy až fantaskním dojmem, jako by tyto obrazy či momenty nebyly ani reálné.

↑
Fotografie ze zákulisí olympijských her v Pekingu 2022.[112]

[112] Zdroj: Archiv Romana Vondrouše.

↑
Fotografie ze zákulisí olympijských her v Pekingu 2022.[113 – 114]

[113 – 114] Zdroj: Archiv Romana Vondrouše.

↑
Fotografie ze zákulisí olympijských her v Pekingu 2022.[115 – 116]

[115 – 116] Zdroj: Archiv Romana Vondrouše.

Přepis rozhovoru s Romanem Vondroušem o vzniku souboru „Loajální fanoušci v době covidu“ a dalších souborů fotografovaných v době pandemie, 07 / 04 / 2022

Během pandemie jsi fotografoval Prahu a její obyvatele s rouškami, jak jsi vnímal ty první dny restrikcí?

Fotografie Prahy z covidové doby navazují na můj předchozí, dlouhodobě fotografovaný projekt Fragmenty metropole. Kromě fotografií, které navazovaly na už zmíněný projekt, to znamená fotografie města a lidí v ulicích, jsem fotografoval také cestující v metru s rouškami. Začal jsem fotografovat hned první den, co byla zavedena povinnost nosit roušky, v samotných začátcích jsem fotografovat nejintenzivněji.

Začal jsem samozřejmě v centru Prahy, ale protože jsem chtěl navázat na Fragmenty metropole, jezdil jsem potom i na pražské periferie a fotografoval i tam. V centru používám dominanty jako je Karlův most, Staroměstské náměstí, Hradčanské náměstí, zkrátka ty dominanty, které jsou spojeny s obrazem Prahy, které když lidé vidí, automaticky si je spojí právě s Prahou. Ale periferie nabízí zase jiné pohledy, velké barevné plochy, zajímavé kompozice. Jezdil jsem i kousek za Prahu, takže některé z fotografií mají až lehce krajinářský nádech. Z období covidu vzniklo nakonec velké množství fotografií, soubory jsem i několikrát vystavoval, ale část fotografií stále čeká na své zpracování.

Ze začátku jsem měl vnitřní pocit, že fotografuji něco, co tu bude týden, maximálně 14 dní, že to rychle skončí, proto je třeba se tomu věnovat intenzivně. A přemýšlela tak v té době myslím většina fotografů, nikoho z nás nenadalo, že to bude trvat tak dlouho. Nakonec byly roušky v podstatě až dodnes, dva roky, ale přesto jsou ty fotografie z prvních dnů jiné, každý měl jiné roušky, z jiných látek. Byla tam rozmanitost, dnes už mají všichni ty stejné z lékáren.

Soubor „Loajální fanoušci během covidu“ jsi fotografoval v jakém časovém úseku? Podle rozmanitosti záběrů i zachycených ročních období je patrné, že práce na tomto souboru neprobíhala pouze v rámci několika dnů, ale že jsi tomuto souboru věnoval podstatně více času.

Je to tak. První fotografie jsem začal pořizovat na konci první vlny, někdy na přelomu jara a léta 2020, ale hlavní část fotografií vznikla až ve druhé vlně, to je podzim 2020 až zima 2021. Fotografoval jsem tak od léta 2020 až do jara 2021, kdy to bylo zakázáno – z jednoho zápasu na druhý najednou zakázali umísťovat štafle kolem stadionu a hlídala to na místě i policie.
Na místo jsem se vracel hodně krát, někdy jsem tam byl na pár minut, jindy na celý zápas, ale pokaždé to bylo trochu jiné. Tedy relativně jiné – pořád jsou to stejné štafle a stejné fandění, ale měnilo se počasí, měnili se lidé, jednou chumelilo, jednou bylo sluníčko, zkrátka žádný moment se neopakuje úplně stejně. Jednou tam dokonce opékali buřty. Také si myslím, že právě díky této rozmanitosti soubor nakonec zaujal na mezinárodních soutěžích. Ale jsem neskutečně rád, že jsem tento soubor vyfotografoval, že jsem měl možnost tuto raritu zdokumentovat, protože už se takto nikdy opakovat nebude. Nejen proto, že už snad covidová opatření v tomto rozsahu nebudou, ale hlavně také proto, že celý stadion v Ďolíčku se bude přestavovat a nebude už tak v budoucnu možné zápasy přes zeď sledovat.

S odstupem doby bych se k fotografiím rád vrátil, většinu fotografií z toho cyklu nemám ještě zpracovanou. Možná soubor v budoucnu zpracuji do knižní podoby, protože s odstupem řekněme deseti let, kdy už člověk snad na tuto dobu trochu zapomene, budou pro nás fotografie vzácnější a budeme na ně nahlížet s jakousi nostalgií. Teď už je každý přehlcený, otupělý, cítím, že dva roky života s covidem stačily a lidé chtějí jiná témata.

Vzpomeneš si na ten první impulz, kdy jsi se rozhodl fotografovat Ďolíček?

První zápasy, které se odehrály s fanoušky na žebřících, jsem promeškal, byl jsem zrovna pracovně jinde. A když jsem viděl fotografie mých kolegů, tak mě to až štvalo, že jsem tohle nestihnul, že už se to nebude opakovat. Bylo jaro, první vlna končila, ale to jsem ještě netušil, že budou další vlny. Ze začátku chodilo fotografovat i hodně známých dokumentárních fotografů, například Karel Cudlín, Jan Šíbík nebo Tomki Němec. Ale v té další vlně už zájem opadl a kolikrát jsem tam fotografoval sám. Mě se už mnohokrát potvrdilo, že je potřeba být vytrvalý, že nejlepší fotografie vznikají na až konci. A to se mi stalo i zde, nejlepší fotografie se mi podařilo zachytit během posledních zápasů, kdy sněžilo, pod štaflemi si opékali klobásy, místy se z toho začal stávat až takový happening, jakási fanouškovská oslava. Měl jsem i štěstí, že mě párkrát pustili lidé do domu naproti stadionu a mohl jsem tam udělat i fotografie z nadhledu, Podařilo se mi zachytit fanoušky dohromady s fotbalisty, doplnil se další úhel pohledu. Zkrátka díky dlouhodobosti se mi podařila poskládat celá ta mozaika.

Jsem rád, že se fotografie mohly dostat do světa, kolikrát jsem si říkal, jak se na toto fandění, na naši kreativní povahu, dívají lidé v zahraničí. Další odezva byla samozřejmě i mezi samotnými fanoušky Bohemky, kteří se mi začali ozývat a chtěli fotografie jako vánoční dárky pro rodinu. Takže spoustě z nich teď visí moje fotografie v obýváku. Škoda, že to potom skončilo, protože bych jinak v souboru rád pokračoval, sledovat třeba jednotlivé fanoušky, protože oni přijížděli ke stadionu z celé Prahy, jezdili s těmi štaflemi tramvají, což by bylo také velmi zajímavé zdokumentovat.

Další fotografie, které jsi během covidu fotografoval, jsou úplně z jiného soudku, a to z olympiády v Pekingu.

Čína je obrazově úplně jiná, než na co jsme zvyklí u nás. Všechno je tam takové monumentální, některé motivy byly opravdu bizarní, pro nás úplně jiný svět. Ty kulisy byly také v podstatě historické, protože toto už se nebude opakovat, kombinace olympiády a masivních restrikcí a opatření.

Problémem bylo, že jsme byli zavření v té „olympijské“ bublině a do normálních ulic jsme se moc nedostali. Do Pekingu jsem se dostal během zahajovacího ceremoniálu a díky několika dalším závodům, ale jinak jsem většinu času působil v horských střediscích, kde se odehrávala většina olympijských disciplín. Ale právě v těchto střediscích byly některé zákoutí a situace tak bizarní, že jsem opravdu vděčný za možnost to zažít.

BARBORA REICHOVÁ

4.4 Barbora Reichová – Nezlomní olympionici

Existují fotografové, kteří uplynulý rok neviděli jen jako přehlídku roušek, záběrů z nemocnic a očkovacích center, ale kteří dokázali tuto podivnou dobu zobrazit po svém. Mezi tyto fotografy patří bezpochyby Barbora Reichová[117], která téma covidu uchopila skrze portréty profesionálních sportovců. Ve svém souboru fotografií „Nezlomní olympionici" zachycuje české olympioniky, kteří se po zákazech spojených s covidem museli připravovat mimo sportoviště a k udržení své sportovní kondice tak museli hledat jiná vhodná místa.

Projekt *„Nezlomní olympionici"* vznikl během první vlny covidu a prvního lockdownu a Barboře Reichové se skrze tento soubor podařilo zachytit přípravu našich nejlepších sportovců. Zároveň fotografie nabízí pohled do soukromí jednotlivých sportovců, protože byly částečně fotografovány v jejich domovech. *„Nakopl mě a především pomohl celý projekt zrealizovat souběh okolností, že se celý profesní život věnuji sportovní fotografii a mám ke sportovcům velmi blízko a že jsem zrovna v této době změnila pracovní místo a stala se oficiální fotografkou Českého olympijského týmu"*, dodává Barbora ke vzniku svého souboru.

Barbora Reichová byla za svůj fotografický soubor *„Nezlomní olympionici"* oceněna v rámci soutěže Czech Press Photo za rok 2020, kde získala 2. místo v kategorii sport.

Významným úspěchem bylo umístění v prestižní mezinárodní fotografické soutěži Istanbul Photo Awards[118], kde Barbora Reichová v roce 2021 získala 2. místo v kategorii sport story. V rámci této soutěže byl soubor vystaven v centru současného umění Cer Modern v Ankaře a dále v nově otevřeném Turkevi Center na Manhattanu v New Yorku.

117 Barbora Reichová je sportovní fotografka pracující pro Český olympijský výbor. Vystudovala střední odbornou fotografickou školu a nyní studuje magisterské studium na Institutu tvůrčí fotografie při Slezské univerzitě v Opavě. Je jednou ze dvou českých momentálně působících fotografek, jejichž specializací je výhradně sportovní fotografie. Dokumentovala řadu významných sportovních akcí po celém světě, několik zápasů NHL, NBA, MS v hokeji, ME ve fotbale a zúčastnila se pěti olympijských her. Je držitelkou ocenění ze soutěže Czech Press Photo.

118 Istanbul Photo Awards je mezinárodní fotografická soutěž organizovaná agenturou Anadolu Agency. Zdroj: https://istanbulphotoawards.com/Home/Index

↑
Plavec Jan Micka při přípravě ve svém domácím bazénu, duben 2020.[119]

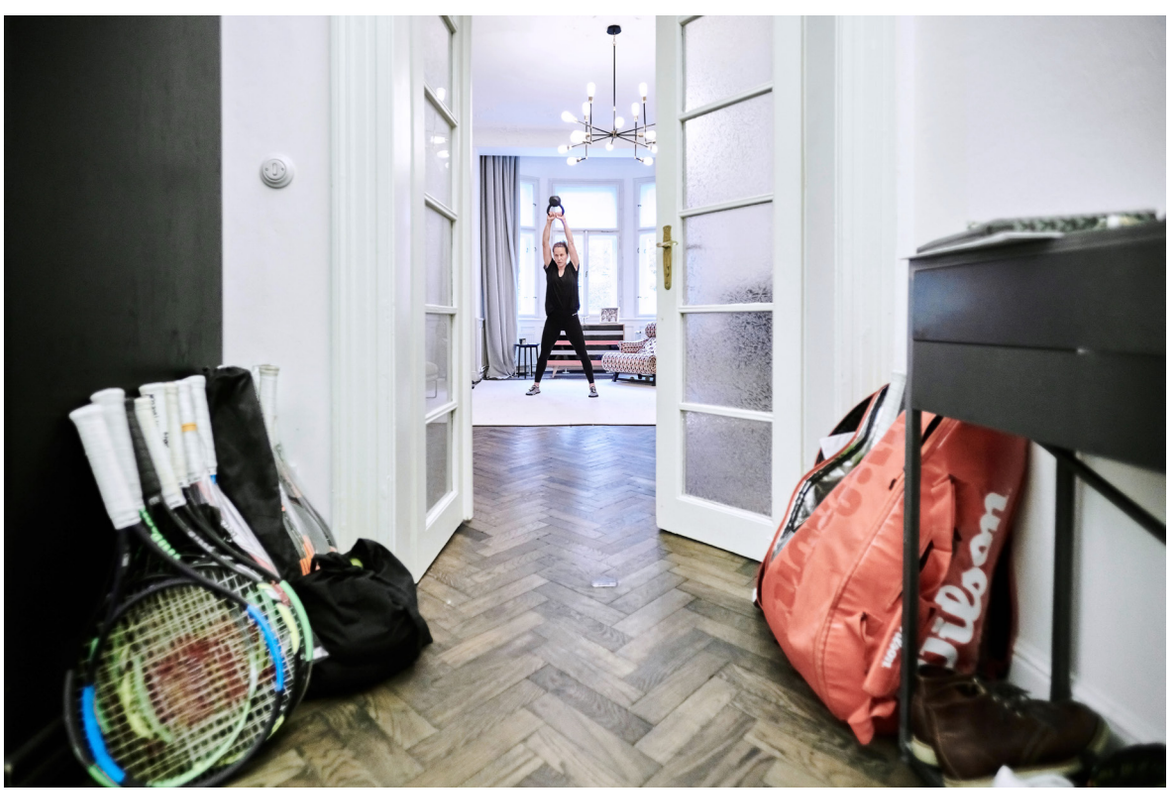

↑
Barbora Strýcová, tenistka.[120]

119 – 120 Zdroj: Archiv Barbory Reichové.

↑
Jakub Podrazil, veslař. Praha, květen 2020.[121]

↑
Kateřina Šafránková, hod kladivem. Kolín, duben 2020.[122]

→
Alexander Choupenitch, šermíř. Brno, duben 2020. [123]

121 – 123 Zdroj: Archiv Barbory Reichové.

↑
Fotografie z výstavy v Cer Modern v Ankaře.[124]

↑
Fotografie z výstavy v Cer Modern v Ankaře.[125]

124 – 125 Zdroj: Archiv Barbory Reichové.

↑

Fotografie z výstavy v Turkeci Center v New Yorku.[126]

↑

Fotografie z výstavy v Turkeci Center v New Yorku.[127]

126 – 127 Zdroj: Archiv Barbory Reichové.

Přepis rozhovoru s Barborou Reichovou o vzniku souboru „Nezlomní olympionici“, 11 / 03 / 2022

Kdy jsi začala Tvůj soubor “Nezlomní olympionici“ fotografovat? Jak se vlastně zrodil nápad fotografovat zrovna sportovce?

Bylo to relativně brzo hned po vypuknutí pandemie. Celý ten kontext byl takový, že jsem dala ještě před začátkem pandemie výpověď v časopise Sport, pro který jsem pracovala jako fotograf, a koncem března mi končila výpovědní doba. Od 1. dubna jsem měla nastupovat do nové práce pro Český olympijský výbor. A do toho přišla pandemie, zákazy, lockdown. Měla jsem strach, že se to všechno zruší, že moji pozici zruší, protože najednou nebyly žádné sportovní soutěže, krátce potom, co jsem nastoupila, se zrušila i olympiáda. Takže jsem seděla doma, v té době byl už nařízený lockdown a sledovala jsem kolegy fotografy, kteří se vydávali fotit do města či do nemocnic. Na instagramu sleduji různé sportovce, takže jsem se začala přes jejich profily dívat, jak reagují na to, že se uzavřely sportoviště, což se do té doby nikdy nestalo a viděla jsem, že jeden sportovec si doma trénuje na zahradě, druhý plave doma v nějakém malém bazénku, další cvičí doma v obýváku. A já jsem seděla doma s mojí novou prací, kterou jsem nemohla vykonávat, a říkala jsem si, že musím zkrátka začít něco dělat, zdokumentovat si tuto dobu po svém, způsobem, který celý život dělám, a to je skrze sport. Vůbec mě nenapadlo jít fotografovat ulice nebo nemocnice, ale přišlo mi přirozené strhnout svoji pozornost tímto směrem a jít fotografovat to, co je mi blízké. První fotografie tak začaly vznikat v průběhu dubna.

Vzpomeneš si, která fotografie vznikla jako první, který byl první fotografovaný sportovec?

Prvním byl plavec Jan Micka, který plaval ve vířivce. Právě na instagramu jsem viděla, že plave někde v nějakém malém bazénku, myslela jsem si, že plave asi doma ve svém bazénu. Tak jsem ho oslovila a on mi napsal, že se domluvil s majitelem prodejny vířivek a domácích bazénů, že tam mohou chodit ráno trénovat před otevírací dobou prodejny.

Takže fotografie plavce v bazénu, za kterým je nápis *„Swim at home“* tedy nevznikla doma, ale v prodejně bazénů?

Ano, přesně tak. Trénovali tam dva plavci, střídali se, jeden plaval v tom domácím bazénu, druhý plaval ve vířivce, v klasické vířivce, ve které byly vidět ty trysky masážní, trénoval tam přivázaný na gumách a střídali se.

Jak jsi hledala nebo oslovovala další sportovce? Oslovovala jsi sportovce, které už jsi osobně znala nebo jsi je oslovovala podle toho, jak Tě zaujal jejich „alternativní“ trénink?

Dalším sportovcem, kterého jsem fotografovala, je Alexander Choupenitch, šermíř, kterého jsem v té době už osobně znala. Alexander běžně trénuje v Itálii, během lockdownu ale zůstal v Brně s rodiči a chodil trénovat do podzemních garáží, kde trénoval skrze FaceTime se svojí trenérkou, která byla v Itálii. V práci jsem řekla, že bych chtěla fotografovat tento projekt a oni mi s tím pomohli, kolegové mi třeba doporučovali sportovce, které znali oni nebo když někdo narazil na zajímavou informaci, tak mi dali vědět nebo mi dali přímo kontakt. Například Katku Šafránkovou, která odhazuje kladivo do pole, jsem předtím neznala a kontakt na ni jsem dostala právě od kolegyně. Vláda uzavřela i venkovní sportoviště a nemohlo se tak trénovat na stadionech ani venku, což bylo opravdu bizarní.

Bydlí v Kolíně a jezdila trénovat pár kilometrů za město a odhazovala kladivo do zoraného pole.

Dalším sportovcem byl například judista Krpálek, kanoista Prskavec nebo veslař Jakub Podrazil. Zajímavé je, že tři sportovci z mého projektu nakonec získali na olympiádě medaili – Krpálek získal zlatou, Prskavec získal zlatou a Choupenitch stříbrnou. Takže i navzdory zavření sportovišť a domácí přípravě byli schopni uspět.

Poslední fotografovanou sportovkyní byla tenistka Bára Strýcová, v té době jedna z našich nejlepších tenistek, to už bylo někdy v květnu. Stále se nemohlo trénovat v halách nebo na kurtech, ale už to nebyla taková ta prvotní panika, takže tu jsem měla možnost fotit u ní doma v jejím bytě v Praze.

Odmítl Ti některý z oslovených sportovců fotografování?

Většina z oslovených sportovců s fotografováním souhlasila a brali to možná i jako takové zpestření doby. Ale stalo se mi, že mi focení odmítli, například Bára Špotáková, která se fotografovat nechtěla.

Fotografovala jsi je vícekrát nebo fotografie vznikly během jednoho setkání?

Všechny fotografie vznikly během jednoho setkání. Většinou to bylo tak, že jsem jim zavolala ohledně možnosti focení a oni mi třeba odpověděli, že zítra budou trénovat ve 12 hodin na terase nebo že budou plavat v 7 hodin ráno, tak ať přijedu. U Krpálka jsem byla jen chviličku, ukázal mi svoje cviky, ale nebyla jsem tam po celý jeho trénink, u jiných jsem byla u celého tréninku.

IVO ŽÍDEK a JAN LANGER

4.5 Ivo Žídek a Jan Langer – Životy pod rouškou

Dalším unikátním projektem dokumentujícím život v době covidu je společný projekt fotografů Ivo Žídka a Jana Langera s názvem Životy pod rouškou, kterým fotografové reagovali na situaci v zemi po vyhlášení nouzového stavu a po zavedení série opatření proti šíření covidu-19, mezi které patřila zejména povinnost nosit ochranu dýchacích cest nejen ve vnitřních prostorech, ale i při pohybu venku.

Fotografové koncipovali svůj projekt jako soubor 28 diptychů, kdy na jedné fotografii je vždy portrétovaná osoba s rouškou, na druhé fotografii je potom zachycena samotná rouška jakožto odosobnělý fenomén této doby, který se stal ze dne na den nedílnou součástí našich životů. Soubor doprovází krátké popisky jednotlivých diptychů, které přibližují příběhy portrétovaných osob a umožňují tak nahlédnout do jejich životů, vidět, jak se vládní proticovidová opatření promítla do jejich soukromých a pracovních životů. Fotografové se snažili pro svůj projekt vybrat portrétované osoby tak, aby reprezentovaly určitý průřez společností. Zastoupeny jsou tak osoby rozmanitého věku či profesí, z různých sociálních skupin, s rozdílným dosaženým vzděláním či z různých částí republiky. Projekt tak zprostředkoval možnost nahlédnout do soukromí osob, které by v běžné situaci zůstalo utajeno. *„Chtěli jsme vybrat nějaké reprezentativní skupiny, které by ukázaly, jak to v té společnosti je, jak se cítí, jaké mají problémy,“* vysvětlil výběr portrétovaných osob Ivo Žídek v rozhovoru pro zpravodajský web ČT24, který přinesl reportáž o výstavě tohoto souboru, která se uskutečnila v Opavě. *„V médiích jsme neustále viděli čísla nakažených a zemřelých a podobně, lidé v rouškách na ulicích, ale nikdo nevěděl, jak to na ty lidi dopadalo,“* doplnil fotograf Jan Langer.

První fotografie tohoto projektu vznikla krátce po vyhlášení nouzového stavu a celý projekt byl dokončen během deseti dnů, tedy během krátké doby, kdy změna byla pro všechny zúčastněné velmi čerstvá, plná emocí a nejistoty z toho, co přinese budoucnost.

Projekt „Životy pod rouškou“ měl i krátce po jeho dokončení mediální ohlas, kdy ho dne 7.dubna 2020 představila Česká televize na svém zpravodajském webu ČT24.[128] Soubor byl následně v květnu 2020 vystaven na velkoformátových panelech v sadech Svobody centru Opavy, na výstavě se podílel Institut tvůrčí fotografie, Opavská kulturní organizace a zpravodajský web ČT24. O výstavě v centru Opavy přinesla reportáž Česká televize a reportáž byla rovněž publikována na zpravodajském webu ČT24.[129]

Soubor byl dále vystaven v rámci výstavy s názvem Tři dekády, která byla připravena k 30. výročí založení Institutu tvůrčí fotografie, která proběhla ve dnech 20.06.2020 – 27.09.2020 v Domě u Černé Matky Boží v Praze a dále ve dnech 18. 11. 2020 – 16. 12. 2020 v Domě umění v Bratislavě.

128 Zdroj: ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3071010-zivoty-pod-rouskou-unikatni-projekt-odhalil-trapeni-i-radosti-cechu-v-case-karanteny.

129 Zdroj: ct24.ceskatelevize.cz/regiony/3092033-portrety-cyklu-zivoty-pod-rouskou-maji-svoji-vystavu-v-parku-uprostred-opavy.

↑

Radek Š. se věnuje opravám a repasování počítačů. Z pohledu této profese je o jeho služby nyní velký zájem. Spousty domácností využívají výpočetní techniky více než jindy. Například rodiny, které mají více dětí ve školním věku, potřebují k výuce rovněž více počítačů. Na druhé straně se začíná potýkat s nedostatkem dílů, které při opravách využívá. Jako důvod uvádí situaci v pomalém zásobování skladu s tímto typem elektroniky. Myslí si, že důvodem problému je zpomalení v kamionové přepravě, která přejíždí hranice. Mnoho přepravců přiváží zboží z Polska nebo Německa. Obává se, že by mohlo dojít i k úplnému zastavení dodávek v případě, že by došlo k uzavření továren, které jsou převážně v Číně a Indii.

I přesto, že má dceru školačku, se o zdraví své rodiny příliš neobává. Je názoru, který sdílí řada epidemiologů, že musí dojít k promoření obyvatelstva. Jaká bude společnost po skončení nouzového stavu, neví. Je ale přesvědčený, že by mohlo dojít ke změnám, které vyplývají ze současného stavu.

Autor: Ivo Žídek[130]

130 Zdroj: Archiv Iva Žídka.

↑

Dominika Z. je sociální pracovnice, která se chystala k veliké životní změně. V březnu se měla stěhovat do Nizozemska, kde má domluvenou práci jako pečovatelka, a snila o tom, že se tam usadí i se svým španělským přítelem. V Česku ukončila nájemní i pracovní smlouvu a se svými sny a letenkou čekala na den D. Ten však přišel o tři dny dříve a měl úplně jinou podobu: uzavření hranic a celostátní karanténu. S velkými obtížemi hledala narychlo zpátky byt i práci, své životní rozhodnutí musela odložit na neurčito a dobu, po kterou nebude moci vidět svého přítele, odhaduje do Vánoc. *„Asi to tak ale má být. Snažím se to brát s nadhledem. Každý pátek si namísto hospody s kamarádkami sedneme každá doma ke svému počítači a máme videovečírek.“*

Autor: Jan Langer[131]

[131] Zdroj: Archiv Jana Langera.

↑

Argus je IT specialista, cizinec dlouhodobě žijící v České republice. Pracovní situace v nadnárodní firmě, kde působí, je stabilizovaná. Korporace ho ale donutila trávit čas ve své domácí kanceláři. Home office obvykle využívá ve chvíli, kdy děti chodí do školy. Se svojí ženou vychovávají tři potomky. Manželka dojíždí pravidelně za prací do města z vesnice, kde žijí. Spojení práce a učení dětí je v tuto chvíli pro oba rodiče velmi komplikované. Často se musí potomkům věnovat v pozdních odpoledních hodinách. Vzhledem k tomu, že děti nemohou samy trávit čas venku, nejsou některé chvíle v rodině jednoduché.

Další komplikací pro Arguse je jeho španělská část příbuzných. Rodiče, které navštěvuje několikrát do roka, jsou v tuto chvíli v absolutní izolaci. Zprávy, které mu přicházejí ze Španělska, nejsou moc přívětivé. Snaží se proto matce a otci alespoň často telefonovat. Doufá, že opatření, která dopadla na řadu evropských zemí, nebudou dlouhodobá. Chtěl by po jejich ukončení co nejdříve navštívit rodiče, o jejichž zdraví má velké obavy.

Autor: Ivo Žídek[132]

132 Zdroj: Archiv Iva Žídka.

↑

Filip H. je žák 6. třídy základní školy. Koronavirové prázdniny mu zatím nevadí. Doma se nenudí, úkolů od učitelů má i tak dost, většinu výuky absolvuje on-line. Přesto má teď více času na to, co ho opravdu baví. Třeba na hru na kytaru. Chybí mu ale kontakt s kamarády a to, že s nimi nemůže ven. Jeho otec mu položil podobnou otázku jako nedávno ekonom Tomáš Sedláček svému synovi: Kdyby se měl (třeba kvůli virtuálnímu viru) výrazně omezit svět internetu, dalo by se to lépe snést, než když platí omezení ve fyzickém světě? Jeho odpověď byla: ano, hrozba v reálném světě je horší, protože internet vždycky někdo nahodí, zatímco lidské životy už nikdo nevrátí.

Autor: Jan Langer[133]

[133] Zdroj: Archiv Jana Langera.

↑

Michal K. pracuje v masném průmyslu. Řezničina je součástí jeho života od učňovských let. Michal kombinuje práci v malé uzenářské firmě a sám se snaží vydělat si „korunu navíc“ z pozice OSVČ. Ve společnosti, kde pracuje, panují obavy z přenesení viru na pracoviště. V takovém případě by musel zaměstnavatel přerušit výrobu. Navíc jsou navázáni na velké jídelny a školy, což způsobilo omezení objednávek a pokles tržeb. Michal si přednedávnem zakoupil ke své podnikatelské činnosti speciální prodejní chladírenský vůz. Místa, kde pravidelně prodával, nyní zejí prázdnotou, a tak stagnuje i jeho byznys. Vzhledem k tomu, že podniká a pracuje dohromady, nenabízí mu stát v tuto chvíli příliš možností, aby se se situací mohl vyrovnat. Pokud by neměl finanční rezervy, jeho postavení by bylo kritické. Všechna opatření přijatá v souvislosti s nákazou COVID-19 si uvědomuje, ale kompenzace státu považuje za nedostatečné.

Autor: Ivo Žídek[134]

134 Zdroj: Archiv Iva Žídka.

↑

Petra G. je módní návrhářka na volné noze. S prvním dnem karantény odložila se svými kolegy práci na nové kolekci a začala šít roušky. „Považovali jsme to za povinnost, vzhledem k nařízení vlády a faktu, že roušky prostě najednou museli mít všichni, ale nebyl nikdo, kdo by je uměl dodat.“ Ve spolupráci s místním kulturním centrem a jejich programem *rouskajecool.cz* distribuovali ochranné pomůcky mezi širokou veřejnost za symbolickou cenu. „Nechtěla jsem čekat s čím vláda přijde. Mile mne překvapili lidé, jejich vzájemná pomoc, soudržnost a zodpovědnost. Ne však u všech. Celá tahle situace je zkouška charakteru lidí a v osobním životě mi pomohla trochu rozlišit, kdo je přítel a kdo ze vztahu se mnou jen profituje.“

Autor: Jan Langer[135]

[135] Zdroj: Archiv Jana Langera.

Přepis rozhovoru s Ivo Žídkem o fotografickém souboru „Životy pod rouškou“ 03 / 03 / 2022

Měli jste spolu s Janem Langerem při vzniku souboru „Životy pod rouškou“ jasnou představu, jak budete postupovat, jakým způsobem budete vybírat osoby do souboru nebo se vše ujasňovalo v průběhu vzniku vašeho souboru?

Možná začnu celou genezí od počátku. Honza Langer je můj dlouholetý kamarád, také původem z Opavy, se kterým jsme se bavili všeobecně o tématu covidu, o státních opatřeních a obecně o událostech těchto dní. Bylo to v době, kdy přišla povinnost nosit všude roušky, všechno se zavřelo, jako fotografové jsme najednou ani neměli co na práci. Věděli jsme, že chceme téma covidu a roušek nějak uchopit. Říkali jsme si, že někteří fotografové fotografují nemocnice, někteří budou dokumentovat život v ulicích, chtěli jsme ale zachytit tuto dobu nějak odlišně. Většina fotografií dokumentuje život pouze zvenku, málokdo se ale zaměřuje na vnitřní životy lidí. A právě to nás lákalo, mít možnost skrze naše fotografie sdělit jednotlivé příběhy, neprezentovat pouze fotografie zahalených obličejů, ale nabídnout i tu osobní rovinu. A v podstatě během jednoho rozhovoru vznikl nápad vytvořit tento soubor. Věděli jsme, že na tuto situaci musíme reagovat velmi rychle, protože fakt, že si lidé sami vyrábí roušky je jedinečný a tento moment může rychle pominout. Je rozdíl, jestli si lidé v lékárně koupí certifikované roušky vyrobené v továrně a situace, kdy si je každý tvoří svépomocí doma, z různých látek, různých tvarů a designů. Tak jsme se rozhodli, že každý z nás osloví osoby ve svém regionu, které známe a uvidíme, kam se to vyvine. Honza žije v Opavě, já v Praze, takže už jsme měli dva různé regiony, napadlo nás tedy, že bychom mohli tento projekt pojmout sociologicky a vybrat portrétované osoby tak, aby byly nejen z těchto různých regionů, ale i různého věku, profesí, vzdělání. Nakonec tak v souboru figuruje například matka s dítětem, živnostník, student, důchodce. Samozřejmě jsme ze začátku také přemýšleli nad podobou souboru, jak k tomu přistoupit kreativně. Rozhodli jsme se nakonec jít cestou diptychů, kdy jedna fotografie je jednoduchý portrét v přirozeném prostředí, focený bez blesku, bez stylizace, je to reálný pohled na ty osoby. Druhou fotografii tvoří detail jejich roušky, tyto fotografie byly foceny ve stejný moment jako samotné portréty, nosili jsme s sebou bílou podložku, na které jsme roušky fotografovali.

Soubor je doprovázen popiskami, které přibližují jednotlivé portrétované osoby a které tak poskytují další úroveň svědectví. Měli jste tento koncept od počátku?

Ano, už na začátku fotografování tohoto souboru jsme se s Honzou domluvili, že budeme lidem pokládat stejné otázky, abychom se dozvěděli, jak tu situaci snáší, kde sehnali roušky, jak je současná situace ovlivňuje, jak si myslí, že se situace bude nadále vyvíjet. Ke každému diptychu tak patří odstavec textu, který divákům přiblíží danou osobu. Rád bych také řekl, že soubor není uzavřený a rádi bychom s odstupem času, řekneme třeba deseti let, ty stejné osoby fotografovali znovu a pokusili se zdokumentovat, jaké měla pandemie dopady na jejich životy. Někdo třeba díky pandemii zkrachoval, někomu se podnikání naopak rozjelo, někdo se rozvedl, jiní třeba díky pandemii potkali svého partnera.

V souboru je i jeden muž bez roušky, jaký je jeho příběh?

To je Martin, který „uvízl“ na Filipínách, kde nebyly k dispozici žádné roušky. Nejedná se o žádného „odmítače“, jak by to mohlo na první pohled působit.

Soubor měl svoji výstavní premiéru během května 2020 v Opavě, bylo těžké zorganizovat výstavu v této covidové době?

V té době byly veškeré kulturní prostory včetně výstavních síní uzavřeny, proto jsme rozhodli soubor vystavit na velkoformátových panelech v aleji v sadech Svobody v centru Opavy. První zadání bylo zpracovat soubor pro Českou televizi, nápad uspořádat výstavu přišel až v druhém kroku. Soubor tedy vyšel na zpravodajském webu ČT24 a následně na to jsme se začali domlouvat, zda nezorganizovat výstavu. Spojili jsme se tedy s vedoucím Institutu tvůrčí fotografie panem profesorem Vladimírem Birgusem a s kurátorem panem Janem Kunzem, který dlouho působil pro Opavskou kulturní organizaci, pod kterou spadají některé výstavní prostory v Opavě. Společně se pak zrodil nápad uspořádat venkovní výstavu, která by zároveň dala lidem možnost zažít kulturu v době, kdy bylo vše uzavřené. Výstava proběhla v květnu 2020, tedy v době, kdy bylo téma stále velmi aktuální.

↑
Fotografie z výstavy Životy pod rouškou v Opavě, květen 2020

IVO ŽÍDEK

4.6 Ivo Žídek – Ztichlá Praha

Fotograf Ivo Žídek kromě výše uvedeného souboru fotografoval v rámci pandemie covidu-19 i další soubory. Prvním z nich byl soubor fotografií z prvního dne po vyhlášení lockdownu, kdy měl jako fotograf ČT24 vydané speciální povolení k fotografování prázdných ulic Prahy. Podařilo se mu tak zaznamenat tento mimořádný okamžik, kdy se centrum města ze dne na den zcela vylidnilo a působilo jako město duchů. Fotografie byly uveřejněny dne 18.3.2020 na zpravodajském webu ČT24.[136]

„V době vyhlášení toho prvního tvrdého lockdownu jsem už působil v České televizi, která mi zařídila speciální povolení, abych mohl jít do ulic a fotit. Tehdy se nesmělo vůbec vycházet, s výjimkou cesty do obchodu s potravinami či lékárny, ale hlavně všichni měli strach, co je to ten covid, nebyly žádné informace o tom, jak se to přenáší nebo co to způsobí. Měl jsem tedy vydané toto speciální povolení, že zastupuji složku, která je důležitá pro zpravodajství, a s tímto povolením jsem se vydal do ulic. V 7 ráno jsem už byl v centru města, prošel jsem například Staroměstské náměstí, Václavské náměstí nebo Karlův most. Ulice byly zcela prázdné, sem tam jsem zahlédl jiné lidi, ale celkově byla ta atmosféra tíživá, připadal jsem si jak po nějaké apokalyptické události“, dodává ke svému souboru Ivo Žídek.[137]

↑
Fotografie ze souboru *„Ztichlá Praha“*.[138]

136 Zdroj: https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3064212-praha-vylidnena-a-ticha-slyset-je-jen-drnceni-tramvaji-a-ptaci-zpev.

137 Z rozhovoru s Ivo Žídkem o souboru *„Ztichlá Praha“* z 3. 3. 2022.

138 Zdroj: Archiv Ivo Žídka.

↑
Fotografie ze souboru *„Ztichlá Praha“*.[139 – 140]

139 – 140 Zdroj: Archiv Ivo Žídka.

↑ →

Fotografie ze souboru *„Ztichlá Praha“*.[141 – 143]

141 – 143 Zdroj: Archiv Ivo Žídka.

kika
kika
SOUKROMÝ POZEMEK. ZÁKAZ VJEZDU 21:00 - 07:00 h
kika tip
269,-
kika tip

kika
tip
799,-

IVO ŽÍDEK

4.7 Ivo Žídek – Polní nemocnice v Letňanech

Na podzim roku 2020 přišla druhá vlna covidu-19. Virus zmutoval do nové, agresivnější formy, šířil se rychleji, průběh onemocnění byl u mnoha lidí závažný a neobešel se bez hospitalizace a intenzivní péče. Kapacity stávajících nemocnic se rychle plnily, lékaři byli opět přirovnáváni k bojovníkům v první linii, vyčerpanost a beznaděj byla všudypřítomná. Vláda se proto rozhodla řešit situaci výstavbou polní nemocnice v pražských Letňanech.

Polní nemocnice byla vystavěna armádou České republiky během října 2020 a měla být schopná nabídnout až 500 lůžek následné péče na doléčení pacientů, kteří již měli akutní průběh nemoci za sebou, ale zároveň nebyli schopni propuštění do domácí péče nebo v případě starších občanů do domova důchodců.

Polní nemocnice nakonec nebyla nikdy využita a po několika měsících bylo rozhodnuto o její likvidaci. Jedním z důvodů, proč nemocnice nebyla nikdy aktivována, byl i nedostatek personálu, který by tuto nemocnici obsluhoval. Projekt stavby polní nemocnice byl od počátku kontroverzní, a to kvůli nákladům, které s sebou existence této nemocnice nesla. Stát totiž sice vystavěl nemocnici na pozemcích, které vlastní Ministerstvo vnitra ČR (v té době v čele s ministryní financí Alenou Schillerovou) a Výzkumný a zkušební letecký ústav (jehož akcionářem je opět Ministerstvo financí), ale obě tyto instituce pozemky pronajaly soukromé společnosti miliardáře Pavla Sehnala. Stát tak Sehnalově společnosti za pronájem této plochy zaplatil celkem více než 60 milionů korun. Smlouva o pronájmu plochy pro polní nemocnici byla uzavřena z podnětu tehdejšího ministra zdravotnictví Romana Prymuly. Celkové náklady na provoz polní nemocnice dosáhly 100 milionů korun. Celý projekt výstavby polní nemocnice v Letňanech je tak s odstupem doby více než diskutabilní a ve věci probíhalo i policejní vyšetřování.

Během krátké doby existence této polní nemocnice se podařilo fotografovi Ivo Žídkovi zajistit si přístup do polní nemocnice s možností pořídit fotografie. Soubor těchto fotografií je nejenom mementem této doby, ale zejména připomínkou podivných státních zakázek a manipulací v sektoru zdravotnictví během pandemie.

↑

Fotografie ze souboru *„Polní nemocnice v Letňanech“*.[144 – 145]

144 – 145 Zdroj: Archiv Ivo Žídka.

↑ →

Fotografie ze souboru *„Polní nemocnice v Letňanech“*.[146 – 147]

[146 – 147] Zdroj: Archiv Ivo Žídka.

SURGICAL MODULE

MCZU 1285193 20S3
ANZUGSMOMENT
TORQUE MOMENT
80 Nm
9
ic
54

MICHAELA ŠKVRŇÁKOVÁ

4.8 Michaela Škrvňáková – Ke strojům

Dne 12. března 2020 byl vyhlášen nouzový stav, 19. března 2020 potom bylo vydáno vládní nařízení, podle kterého byl vyhlášený zákaz vycházení bez ochrany obličeje. Ochranné roušky byly během několika málo dní zcela vyprodány a lidé tak byli nuceni si jejich výrobu obstarat sami. Mnoho z nich ale nevyrábělo tyto roušky jen pro sebe a svoji rodinu, ale začali šít roušky pro druhé, zdarma. Mezi lidmi se zvedla obrovská vlna solidarity a vzájemné výpomoci.

Fotografka Michaela Škvrňáková, stejně jako většina fotografů v tomto období, přišla ze dne na den o své pracovní zakázky, a tak hledala způsob, jak čas smysluplně vyplnit. A neuvěřitelná solidarita, která se mezi lidmi objevila, zaujala Michaelu, která začala fotografovat lidi šijící roušky zdarma pro potřebné. *„Na počátku karantény jsem si tak alespoň našla aktivitu a měla nějaký lidský kontakt, i když za dodržení stanovených podmínek“*, uvedla ke vzniku své práce Michaela. Jedním aspektem, na který se ve své fotografické práci zaměřovala, byly portréty pomáhajících osob, zachycení nesobecké pomoci druhým, vyčerpání lidí, kteří šili roušky v podstatě celý den a noc. Druhým aspektem ale byla také kritika státu za nedostatečnou připravenost, za nezajištění ochranných pomůcek pro své občany a za celkové nezvládnutí celé situace ze strany státu.

První snímek vznikl hned po vyhlášení nouzového stavu, v sobotu 14. 3. 2020, kdy Michaela jela vyfotografovat svoji kamarádku, která začala šít roušky a věnovala je potřebným. K první fotografii ale začaly rychle přibývat další a celý soubor nakonec tvoří celkem 40 fotografií zachycující portréty osob a různá zátiší. Pro výběr fotografovaných osob nebylo podstatné, zda se jedná o „obyčejné“ lidi šijící doma v kuchyni nebo profesionální švadleny či módní návrháře, zda to jsou Češi nebo cizinci. Jediným kritériem bylo, že šijí zadarmo a své roušky zadarmo rozdávají dál. *„Nebylo to o tom, že by ti lidé neměli co dělat, mohli si jistě vybrat méně náročnou aktivitu, třeba sledování seriálů. Když jsem ale dojela na danou adresu, obvykle jsem našla úplně vyčerpané lidi, kteří třetí, čtvrtý den strávili prakticky celý den za šicím strojem. A samozřejmě na ně po vyslechnutí zpráv dopadla i panika. Někteří přišli o práci a nevěděli, co se bude dít dál“*, okomentovala práci těchto dobrovolníků Michaela pro časopis Marie Claire, který přinesl v červnu 2020 o jejím souboru rozsáhlou reportáž.

O soubor projevilo zájem hned několik médií, prvním vážným zájemcem o uveřejnění reportáže byla mediální společnost MAFRA. Zpracování reportáže z jejich strany ale ve finále neodpovídalo autorské představě, protože k fotografiím neměly být zveřejněny žádné popisné informace, které přibližovali zachycené osoby a momenty, čímž by se vytratila podstatná část poselství, které se Michaela snažila ve svém souboru zachytit.

K uveřejnění reportáže ze strany MAFRA tak nedošlo a několikastránková reportáž byla uveřejněna v časopise Marie Claire v červnu 2020.

↑

Fotografie ze souboru *„Ke strojům“*.[148 – 149]

148 – 149 Zdroj: Archiv Michaely Škvrňákové.

↑ →

Fotografie ze souboru *„Ke strojům“*.[150 – 152]

150 – 152 Zdroj: Archiv Michaely Škvrňákové.

?????

↑

Návrh neuveřejněné obrazové reportáže, MAFRA.[153]

153 Zdroj: Archiv Michaely Škvrňákové.

Ke strojům

Jednoho březnového dne jsme se probudili do jiné, tíživé reality. Najednou platilo nařízení nosit roušky, ale kde je vzít? A tak pod koronavirovým mrakem, podobně jako v dobách totality, lidé zasedli za šicí stroj...

v obraze

„Klíč pro výběr byl jednoduchý: Lidé, kteří šijí roušky a rozdávají je zdarma.“

Obrazová reportáž souboru *„Ke strojům“* Michaely Škrňákové, vydaná v časopise Marie Claire v červnu 2020.[154]

154 Zdroj: Archiv Michaely Škvrňákové.

Přepis rozhovoru s Michaelou Škvrňákovou o vzniku souboru „Ke strojům“, 15 / 02 / 2022

Jak a v jaký moment Tě napadlo fotografovat Tvůj soubor? A proč zrovna lidé šijící roušky?

Jakmile přišel lockdown a všichni jsme se najednou ocitli zavření doma, izolovaní a bez práce, věděla jsem, že musím něco začít dělat, najít si nějakou činnost, nebo se doma zblázním. Naprosto mě zasáhla ta vlna solidarity mezi lidmi, když se zjistilo, že není k dispozici téměř žádný zdravotnický materiál, že zásoby lékáren a státní zásoby byly během několika dní rozebrány. To, že lidé doma zasedli k šicím strojům a nabízeli roušky zdarma. Takže nápad zachytit právě tento aspekt pandemické doby se zrodil během prvních dnů lockownu.
Celý soubor není ale jen o zachycení té doby, ale byl také myšlen jako kritika státu. To byl také jeden z důvodů, proč jsem soubor fotografovala. Na jedné straně to byla ta neskutečná solidarita lidí, kteří jdou a šijí celý den roušky a dávají je druhým zadarmo, protože mají niterný pocit, že to tak zkrátka mají dělat, že tak je to správně. Tato sounáležitost mě fascinovala, protože to jsme tady opravdu dlouho nezažili. Druhou stránkou ale bylo to selhání státu, fakt, že nám všem lhali, podávali nepravdivé informace o tom, co se děje. No a samozřejmě třetím aspektem bylo i to, že jsem měla čas, protože se mi ze dne na den zrušily všechny zakázky a to poslední, co jsem chtěla, bylo sedět doma poslouchat celý den pandemické zpravodajství.

První člověk, kterého jsi do Tvého souboru fotografovala, byl někdo známý?

Ano, úplně první člověk, kterého jsem v rámci souboru fotografovala, byla moje kamarádka, která začala šít společně s její kamarádkou, zpěvačkou. U většiny lidí bych se váhala zeptat, přece jenom ty první dny jsme nevěděli, co můžeme čekat, ale protože to byla dobrá kamarádka, odvážila jsem se jí to navrhnout. Pak se postupně začali přidávat další, pro mě bylo hlavní, aby ten člověk šil zadarmo a roušky dával zadarmo. A samozřejmě jsem se snažila mezi těmi lidmi najít i nějaký průřez společností. Takže se na fotografiích objevují herci, designéři, švadleny, studenti, zkrátka aby to byl takový průřez různými profesemi. Nakonec jsem se dostala i do vietnamské komunity, což byl pro mě neuvěřitelný zážitek.

Vietnamská komunita je docela uzavřená, bylo těžké se do ní dostat?

No jednoduché to úplně nebylo. Když už jsem můj projekt nějakou dobu fotografovala, dozvěděla se o něm jedna Vietnamka, designérka, které se můj projekt líbil a doporučila mě, nebo lépe řečeno se za mě zaručila. A toto se stalo v době, kdy už se vědělo, že vietnamská komunita šila roušky ve velkém, že šili vzadu ve svých bistrech, v obchůdcích, doma, že se snažili přiložit ruku k dílu a že jejich pomoc byla opravdu významná. Tato vietnamská designérka potom skrze uzavřené vietnamské skupiny na Facebooku dala výzvu, že fotografuji dobrovolníky šijící roušky, že jsem „ověřený zdroj“, a na základě tohoto postu se mi začali lidé z vietnamské komunity ozývat. A byli neskutečně vstřícní, sice jsme si spolu kvůli jazykové bariéře moc nepopovídali, ale byli ochotni fotit se tak, jak jsem je požádala, pustili mě do svých domovů či bister, do svého soukromí. U nich šili jak ženy, tak muži, taková malá manufaktura, šili třeba 200 roušek za den, někdo další je svážel autem a vozil na potřená místa, třeba do nemocnic, velká část směřovala i do Thomayerovy nemocnice. Ale bylo pro mě hrozně zajímavé dostat se do jejich domovů, vidět ty interiéry, způsob, jak žijí. Vietnamská komunita obývá některé části Prahy, takže se mi stalo, že jsem například v Libuši v rámci focení vietnamských rodin přebíhala z jednoho paneláku do vedlejšího a mě vlastně fascinovalo vidět ty naše české klasické panelákové byty, které si oni přizpůsobili ke své kultuře. Někdy docházelo k bizarním spojením třeba starého českého nábytku a asijských dekorací. Nakonec jsem fotografovala asi osm vietnamských rodin, pak už jsem ale tuto komunitu dál fotografovat nechtěla, protože by byl soubor najednou o jiném tématu.

Tvůj soubor je zajímavý i tím, že jsi se do fotografií snažila zakomponovat právě i tu různorodost interiérů.

Vždycky jsem se snažila vybrat zajímavý kout interiéru nebo detail, který dokresloval osobní portréty. Někdy to šlo, někdy ne, záleželo hlavně na těch lidech, jak moc se covidu obávali, jestli focení proběhlo během několika minut nebo tam bylo více času. Jednou jsem fotografovala vietnamskou rodinu a když jsem k nim přijela, byli všichni oblečení ve stejných červených tričkách se žlutou hvězdou, celá rodina od dětí po dospělé připravená na focení. A vznikly tak i specifické rodinné portréty na pozadí česko-vietnamského panelákového bytu.

Lišily se reakce lidí, jejich přístup k fotografování? Stalo se Ti, že by Ti někdo fotografování odmítl?

Určitě byli lidé, kteří mi odmítli. V té době nikdo nevěděl, jak se to přenáší, jaká je účinná ochrana, jak závažné průběhy nemoci mohou být, takže lidé měli určitě strach. Ani já sama jsem nevěděla. Ale mimo toto fotografování jsem se s nikým nevídala, nejezdila jsem ani za rodiči, abych je třeba nenakazila, dodržovala jsem všechna tehdy známá pravidla, abych sebe ani nikoho jiného nenakazila. U některých lidí proběhlo focení během několika minut, někdo si ani nechtěl sundat roušku, na druhé straně ale byli i lidé, se kterými jsem strávila několik hodin a probrali jsme spoustu různých témat.

V jak dlouhém časovém úseku jsi soubor fotografovala?

První fotografie byla tuším ze dne 14. března a fotografovala jsem zhruba jeden měsíc, pak už jsem měla i pocit, že jsem to téma vyčerpala. Ten prvotní moment sounáležitosti, to selhání vlády, to jsem zachycené měla a nechtěla jsem, aby se soubor potom rozmělnil.

Lišily se postupy jednotlivých lidí, třeba střihy roušek nebo to bylo všude víceméně stejné?

Já jsem fotografovala v době, kdy se šily ty první „ústenky“, vlastně jen nařasená látka se šňůrkami, ten tvar respirátoru, jak ho známe dne, došel až později. Ale bylo zajímavé sledovat tu praktičnost a efektivnost, jak se lidé snažili využít každý kousek látky, který měli. V podstatě ten střih byl velmi jednoduchý, aby se to dalo snadno stříhat a sešívat.

Tvůj soubor se Ti podařilo dostat i na stránky časopisu, byla to těžká cesta?

Už když jsem ten soubor fotila, věděla jsem, že chci, aby šel do tisku, nechtěla jsem to fotit jen do šuplíku. Když jsem měla soubor víceméně dokončený, udělala jsem portfolio a rozeslala jsem ho šéfredaktorům několika časopisů. Měla jsem svoji představu o tom, jak by měla prezentace mé reportáže vypadat, záleželo mi na kvalitě tisku a celkové prezentaci. Ozval se mi redaktor z MAFRA, že by měli o reportáž zájem. A protože reportáž může vyjít jen jednou, není možné, aby to stejné otiskly po sobě dva různé časopisy, tak jsem dala stopku ostatním médiím. Protože jsem dříve s MAFRA spolupracovala, věděla jsem, že některé jejich magazíny by tyto parametry splňovaly, že jsou např. tištěné na kvalitním papíře. Ale nakonec jsme nedosáhli shody ohledně toho, jak by reportáž měla vypadat, jimi prezentovaný návrh se neslučoval s mými představami. Navíc k mým fotografiím nesměl být uveřejněný žádný popisek, čímž by celý soubor ztratil polovinu svého poselství. Navíc jsem cítila i odpovědnost vůči lidem, které jsem fotografovala, věděla jsem, že mají taky svůj názor a očekávání, jak bude reportáž vypadat a nechtěla jsem jít do kompromisu. V té době projevil o soubor zájem i časopis Marie Claire, který nabídl nejen více prostoru, ale hlavně kvalitnější formu prezentace. Proto jsem se rozhodla pro spolupráci s nimi a reportáž byla otištěna v červnu 2020.

KRISTÝNA VACKOVÁ

4.9 Kristýna Vacková – Z jedné látky načisto

Kristýna Vacková vystudovala Střední průmyslovou školu grafickou v Hellichově ulici a nyní studuje magisterské studium na Institutu tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě.

Dne 19. března 2020 byl vyhlášený zákaz vycházení bez ochrany obličeje. Již během několika dnů poté, co byla nařízena povinnost nosit ochranné roušky, se z roušek stalo nedostatkové zboží. Lékárny měly sice nějaké zásoby, ty byly ale rozprodány během několika málo dní, mezinárodní skladové zásoby čelily enormnímu náporu všech evropských zemí a byly rovněž rychle rozebrány. V té době platné nařízení stanovovalo, že roušku musí lidé nosit všude, tedy nejen v uzavřených místnostech, ale i při pohybu venku, lidem tedy nezbývalo nic jiného než hledat jiné cesty, jak si zajistit požadovanou ochranu obličeje. Objevují se hesla typu „když se nemůžeme spolehnout na stát, musíme se spolehnout sami na sebe“. V téměř každé domácnosti, která vlastnila šicí stroj, si tak začali lidé šít roušky svépomocí, pro sebe a své nejbližší. Komplikací v této svépomocné činnosti byl ale fakt, že byly uzavřeny veškeré prodejny s výjimkou potravin, lékáren a prodejen se základními potřebami. Do této kategorie ale bohužel nespadaly prodejny šicích potřeb a látek, které byly pro domácí výrobu ochranných roušek nezbytné. Lidem, kteří doma svépomocí šili roušky tak nezbylo nic jiného než projít skříně, protřídit ložní prádlo a vybrat látky, ze kterých by mohli roušky ušít. Na ulicích bylo proto běžné potkávat dvojice či rodiny, kteří měli stejné roušky, ušité ze stejné látky vytříděného povlečení či ubrusu.

Tato raritní situace byla ještě umocněna zákazem ze dne 24. března 2020, kdy byl vyhlášen zákaz pobývat na veřejnosti ve více než dvou lidech. Dvojice tak ve většině případů tvořili členové jedné domácnosti, mnohdy právě v totožných rouškách. Právě tato situace zaujala Kristýnu Vackovou a začala proto na dvojice ve stejných ochranných rouškách zaměřovat svoji pozornost. Soubor jejích portrétu nese název *„Z jedné látky načisto“.*

Soubor fotografií vznikal v první vlně pandemie, tj. na jaře a v létě roku 2020. Kristýna Vacková se vydávala do ulic Prahy a vyhledávala právě dvojice či rodiny se stejnými rouškami. Na ulicích je oslovovala přímo a fotografovaní rovnou znali záměr autorky. Zároveň rovnou nabízela fotografovaným možnost, že jim jejich společný snímek zašle a oslovení tak byli rádi, že z této podivné doby mají svůj osobní portrét.

↑

Fotografie ze souboru *„Z jedné látky načisto“*.[155 – 158]

155 – 158 Zdroj: Archiv Kristýny Vackové.

↑ →

Fotografie ze souboru *„Z jedné látky načisto“*.[159 – 164]

[159 – 164] Zdroj: Archiv Kristýny Vackové.

trashinc.
647.530.4001

KRISTÝNA VACKOVÁ

4.10 Kristýna Vacková – Okénka

Kristýna Vacková během prvních dnů pandemie nezaměřila ale svoji pozornost výhradně na dvojice v rouškách, při svých fotografických výpravách do centra Prahy dokumentovala i další z fenoménů této doby: výdejní okénka restaurací.

Dne 14. března 2020 byly z nařízení vlády uzavřeny veškeré restaurace, což bylo pro majitele či provozovatele těchto zařízení zcela likvidační, proto alespoň část z nich využila možnost prodávat jídlo a nápoje z tzv. výdejního okénka. Po opadnutí první vlny covidu na jaře 2020 přišlo rozvolnění a od května byly otevřeny vnější zahrádky barů a restaurací, ale s nástupem druhé vlny pandemie na podzim roku 2020 se situace opět zhoršuje, pro provozovny stravovacích služeb platila přísnější pravidla od půlky září, od 24. září 2020 mohla zařízení fungovat jen do 22 hodin a od středy 14. října 2020 bylo opět nařízeno zavřít pro veřejnost úplně.

Restauracím, kavárnám, barům a klubům bylo tak umožněno prodávat opět jen s sebou prostřednictvím výdejních oken. K rozvolnění došlo až ve čtvrtek 3. prosince 2020, kdy restaurace mohly otevřít s tím, že musí zavírat ve 22 hodin a být zaplněny jen z 50 procent. U stolu mohli sedět pouze 4 hosté a byla zakázána konzumace "na stojáka". Tato pravidla však neplatila příliš dlouho a od 9. prosince 2020 musely restaurace zavírat už ve 20 hodin, a to včetně výdejního okénka. Z něj také nebylo možné prodávat alkohol a nově ani jakékoliv nápoje určené k okamžité konzumaci s sebou.

Fotografie Kristýny Vackové ze souboru *„Okénka"* tak zachycují rozmanitost, s jakou provozovatelé při tvorbě okének postupovali a zároveň dokumentuje jejich snahu udržet svoji živnost při životě.

↑
Restaurace v historickém centru Prahy u Staroměstského náměstí.[165]

↑

Restaurace kamaráda Kristýny Vackové v Praze na Barrandově.[166]

↑

Malostranská pivnice v Praze.[167]

166 – 167 Zdroj: Archiv Kristýny Vackové.

↑
Pivní okno v Bartolomějské ulici v Praze.[168]

↑
Bar a restaurace u pražského nábřeží.[169]

→
Gruzínské bistro u Švandova divadla v Praze.[170]

168 – 170 Zdroj: Archiv Kristýny Vackové.

Grill Republic
Gruzínské bistro
GRILL
REPUBLIC
Po.-Pt. 12.00 - 21.00
So. 12.00 - 20.00
Ne. Zavřeno
@grill_republic
Wolt
Uber Eats
Dáme jídlo.

EVOLVE
OBJEKT STŘEŽEN
KAMERAMI
SE ZÁZNAMEM
TABÁK
THIS IS YOUR SHAURMA :
TOMATOES
ONION

Přepis rozhovoru s Kristýnou Vackovou o vzniku souboru „Z jedné látky načisto“ a souboru „Okénka“, 09 / 02 / 2022

Během pandemie covidu jsi nafotila hned dva fotografické soubory. Začněme ale Tvým souborem „Z jedné látky načisto“. Kdy tento soubor vznikal?

Soubor vznikal v první vlně pandemie a souvisel s faktem, že tady úplně chyběly roušky. Je to tedy ten úplný prvopočátek pandemie, kdy přišel lockdown a s ním povinnost nosit roušky a tady zkrátka nic nebylo. V lékárně bylo všechno vyprodané, na internetu nešlo nic objednat, všechno se zavřelo ze dne na den. Všichni jsme zůstali zavření doma, každý se bál vyjít ven, člověk vůbec nevěděl, jak se virus bude chovat, s čím máme co do činění. Teď zpětně na to samozřejmě člověk kouká jako na bláznovství, že nosil roušku i sám v lese, ale v ten moment to člověk cítil jako morální povinnost, aby ochránil sebe a své blízké. A jestli to má logiku nebo nemá, to v té chvíli bylo jedno. Takže jsme každý den chodili na procházky s takto ručně šitou rouškou na obličeji, úplně prázdnými ulicemi.

V jaký moment Tě napadlo začít fotografovat? Měla jsi už v hlavě nějaký konkrétní plán, jak tuto dobu zaznamenat? Jak Tě napadlo zaměřit svoji pozornost právě na dvojice se stejnými rouškami?

My jsme doma s mámou také začaly šít roušky a stejně jako všichni v ten moment kolem jsme měli k dispozici pouze látky, které jsme měly doma, takže jsme rozstříhaly staré povlečení. Šily jsme i pár roušek pro maminku mé kamarádky, která je doktorka a sama neměla roušky k dispozici. My fotografové v sobě máme zakořeněný pocit, že musíme zaznamenat výjimečnost doby, byť se třeba nevěnujeme přímo reportážní fotografii. Není to z důvodu, že se chci zalíbit, protože jsem to vyfotila, ale spíše z jakési vnitřní povinnosti zaznamenat tuto mimořádnou dobu, nepromarnit situaci a dostát své profesi. Takže já jsem sama na sebe vyvíjela tlak, že zkrátka musím fotit, poskytnout obrazové svědectví, ale v dnešní době je všechno rychlé, všichni začali fotit nemocnice a roušky, zejména reportážní fotografie je dnes díky médiím a internetu strašně rychlá. Já naopak pracuji pomaleji, mám ráda, když si to nejprve mohu promyslet a fotografie zveřejňuji, až když mi to jako celek dává smysl. Já jsem nejprve pořizovala fotografie, které se týkaly karanténního života doma, různé artefakty, které se v domácnostech objevily až právě s pandemií, šicí stroje, ale toto téma jsem nakonec opustila, protože mi nepřišlo dostatečně zajímavé, nosné, v tomto přístupu jsem neobstála sama před sebou. Začala jsem nosit fotoaparát s sebou ven na procházky a jednou po cestě ke známému, který provozoval restauraci s okénkem, jsem potkala pár, který měl takto stejné roušky, evidentně šité doma z prostěradla. Tak jsem je oslovila, jestli bych si je nemohla vyfotografovat a zeptala se jich, jestli si roušky šili doma sami nebo jestli jim to šil někdo jiný a případně kolik lidí z rodiny má roušky z té stejné látky. Tuto otázku jsem potom dávala všem, které jsem fotografovala. A tak jsme se vždy dali do řeči a vlastně to vytvářelo takovou pohodovou atmosféru, začali jsme si povídat o tom, jak kdo doma šil a z jakých starých povlečení nebo ubrusů, a v ten moment se tak díky tomu zbořila komunikační bariéra.

Takže první fotografii dvojice s rouškami vznikla na cestě okénku, které provozoval Tvůj kamarád?

Ano, je to tak, začala jsem vlastně fotografovat oba soubory paralelně. Ale tu úplně první fotografii dvojice s rouškami jsem nakonec nepoužila, ale od té doby jsem se začala na dvojice se stejnými rouškami zaměřovat. A musím říct, že to byla příjemné, najednou jsem měla nějaký záměr, nějaký

cíl, se kterým jsem se vydávala ven a skvělé na tom bylo to, že ten cíl se mi podařilo pokaždé splnit, protože jsem hledala buď lidi se stejnými rouškami nebo okénko, a pokaždé se mi podařilo alespoň jedno z toho najít. Dodávalo mi to pozitivní energii v té nelehké době, protože jsem vždy přišla domů alespoň s jednou novou fotografií.

Jak dlouho jsi nakonec soubory fotografovala?

Na souborech jsem pracovala delší dobu, zhruba od března až do léta, což je vidět i na oblečení lidí na jednotlivých fotografiích.

Soubor „okénka“ zachycuje také specifické memento té doby.

To určitě a zpětně jsem moc ráda, že jsem okénka fotila, hodně fotografů dokumentovalo prázdné ulice, prázdná parkoviště supermarketů nebo právě roušky, ale na jiný soubor fotografií výdejních okének jsem zatím nenarazila. Výdejní okénka byla rozmanitá, někde vydávali z okna, jinde měli udělaný výdejní stoleček ve dveřích, v jedné restauraci měl pán výdejní stolek na schodech vedoucích dolů do restaurace, takže byl vlastně níž než úroveň chodníku a když tam člověk přišel, objednával si skoro v kleče.

Často jsem ale u focení okének narážela na to, že ten člověk, který vydával za tím stoleč kem, nechtěl být fotografován. Nebyl problém zachytit to samotné výdejní okénko, danou restauraci či bar, ale ten prodávající zkrátka na fotografii být nechtěl. Důvody byly různé, ale většinou uváděli nesouhlas s nařízením, nesouhlas s postupem státu ohledně pandemie, že se dostávající do finančních problémů, že s tím nechtějí být tedy nijak spojování, ani v rámci vizuality dané fotografie. Toto jsem nakonec zachytila na poslední fotografii souboru, kde je okénko prázdné, bez obsluhy, kde vedle okénka jsou nápisy vystihují jejich negativní postoj k uvedeným opatřením. A jsem ráda, že tuto fotografii mám, že tak nějak uzavírá celý soubor a zachycuje v sobě i ten nesouhlas s nařízeními ohledně provozu restaurací.

Jak se lidé tvářili na to, když jsi k nim přistoupila a žádala je o svolení fotografovat? V té době byli všichni vyplašení, nedůvěřiví. Stalo se Ti někdy, že by Ti lidé odmítli souhlas s jejich fotografováním?

Stalo se mi to jednou, bylo to u Karlova mostu, to místo jsem procházela často, protože tam se lidé přeci jen vyskytovali víc, a to mě doteď mrzí, že jsem je nemohla vyfotografovat. Byl to hezky vypadající mladý pár, Češi, oba stejné roušky z pěkné látky, zkrátka celkově to bylo fotogenické. Ale odpověděl mi ten kluk, velmi slušně, ale rezolutně, že s tím vnitřně hluboce nesouhlasí, že kdyby to bylo jenom na nich, tak roušky vůbec nenosí a že nechtějí být nijak s rouškami spojováni. Ale to byli jediní, kteří mi odmítli. Ale většina lidí reagovala pozitivně, kolikrát mi odpověděli ve stylu „jasně, moc rádi“, takže jsem měla asi i štěstí na lidi. Třeba u rodinky se zmrzlinou jsme se dali potom více do řeči a paní se mě zeptala, jestli bych jí potom mohla fotografii poslat, že by měli také rádi památku na tuto dobu, že žádnou takovou společnou fotografii nemají, a že jednou si třeba děti nebudou pamatovat, že byla taková doba, kdy jsme museli chodit venku s rouškami. I když to jsme v té době netušili, že to bude trvat dva roky (zatím) a že to ještě možná nějakou dobu potrvá.

Další skvělý zážitek mám s rodinou – máma a dvě už starší děti. Nejprve jsem viděla právě holku a kluka teenagery, šli spolu a já jsem si myslela, že tvoří pár. Tak jsem je oslovila a zjistila jsem, že je to bratr a sestra. A ten kluk mi řekl, že se vyfotí moc rádi, ale že se musí zeptat maminky, která má dneska narozeniny a že ten den může rozhodovat o všem. Mamince se to zpočátku moc nezdálo, ale dcera ji začala přesvědčovat, že to bude super a že budou mít alespoň nějakou památku. Nakonec souhlasili a fotografii jsem jim také poslala na památku.

Takže ty jsi lidem přímo nabízela možnost, že jim fotografii pošleš?

Ano, nabízela a brala jsem si na ně emailový kontakt, přišlo mi to jako taková protislužba za to, že mi dovolili je vyfotografovat.

A fotila jsi jen Čechy? Bylo možné vlastně v těch počátcích potkat nějaké cizince, když byly hranice uzavřeny?

Většina lidí, které jsem fotografovala, byli Češi, ale mám na fotografiích zachycené i nějaké cizince, například jeden pár z Řecka, který byl sladěn do takových letních námořnických vzorů. Ale byla jsem překvapená, když jsem je potkala a zjistila, že jsou z Řecka, protože to bylo opravdu v době toho tvrdého lockdownu. Ale neptala jsem se jich, jak se sem dostali nebo na důvod, proč jsou zde.

KATARÍNA PLESKOT KOLLÁROVÁ

4.11 Katarína Pleskot Kollárová – State of emergency

Ve dnech 16. – 24. března 2020 byl vládním nařízením omezen volný pohyb osob, lidé byli povinni pod hrozbou sankce zůstávat ve svých domovech a nevycházet ven. Z této povinné karantény byly taxativně stanoveny výjimky, mezi které patřila např. cesta do zaměstnání, nákup potravin a léků, nezbytný doprovod rodinného příslušníka. Tato „tvrdá“ karanténa byla po 24. březnu 2020 lehce rozvolněna a byly povoleny tzv. zdravotní vycházky po bezprostředním okolí svého domu. A právě během těchto zdravotních vycházek vznikl soubor „State of emergency“ fotografky Kataríny Pleskot Kollárové.

Soubor zachycující otužilce v době karantény vznikl v okolí bydliště fotografky, na pražském nábřeží Vltavy. Právě tato část nábřeží s přilehlou Branickou loukou je mezi otužilci vyhlášeným místem, sídlí zde I. plavecký klub otužilců Praha a pro otužování je tak zde vytvořené potřebné zázemí. Fotografie vznikly během krátkého období jednoho týdne, kdy byli lidé po ukončení „tvrdé“ karantény vděční za jakoukoli možnost dostat se z uzavřeného prostoru svých bytů. Otužilci tak využili tuto příležitost pro posilování své imunity skrze plavání v ledové vodě Vltavy.

↑ →
Fotografie ze souboru *„State of emergency“*.[171 – 172]

171 – 172 Zdroj: Archiv Kataríny Pleskot Kollárové.

↑ →

Fotografie ze souboru *„State of emergency“*.[173 – 177]

[173 – 177] Zdroj: Archiv Kataríny Pleskot Kollárové.

Přepis rozhovoru s Katarínou Pleskot Kollárovou o vzniku souboru „State of emergency“, 28 / 03 / 2022

Tvůj soubor vznikl v relativně krátkém čase, během týdne po rozvolnění prvního tzv. „tvrdého lockdownu.“ Jak na tento čas vzpomínáš?

Ano, bylo to přesně tak. Bylo to období, kdy byl vyhlášen nouzový stav, poprvé v mém životě, kdy se nesmělo opouštět domov. Po mírném uvolnění restrikcí bylo povoleno jít se projít v nějakém okruhu kolem bydliště, tuším, že to bylo 500 metrů. Nikdo jsme v té době nevěděli, jak se covid vyvine, jak je nebezpečný, takže všichni tato nařízení a omezení dodržovali, alespoň tedy ze začátku. Jediným hezkým místem, který byl pro mě v tomto okruhu a kam jsem tak mohla s dětmi na procházku, byla Branická louka na břehu Vltavy. Právě tato Branická louka je vyhlášená mezi otužilci, kteří využili možnosti vycházek a chodili se otužovat. Tím, že byli všichni doma a měli čas, chodilo se otužovat poměrně hodně lidí, chodili možná i častěji, než byli zvyklí před tím. Přišlo mi bizarní, že otužilci, kteří tam chodí plavat celý svůj život, vypadají pořád stejně – mají plavky, čepice, ale k tomu mají ty roušky, což vypadalo trochu nesmyslně. Bylo roztomilé, že v podstatě všichni říkali to stejné: že se chodí otužovat, aby posílili svojí imunitu a že to zabrání, aby dostali covid.

Plavali s rouškou nebo si ji sundávali?

Co jsem viděla, tak si roušku těsně před vstupem do vody sundávali, protože pro ně je neskutečně těžké během plavání správně dýchat a s rouškou na ústech by to bylo v podstatě nemožné.

Oslovovala jsi je cíleně kvůli focení?

Většinou to vyplynulo tak nějak přirozeně, protože kolem pobíhaly moje děti a fandily jim, takže to bylo takové spontánní, s některými z nich se navíc známe od vidění. Většinou to vyplynulo tak nějak samo, některé z nich jsem potom oslovila s dotazem, zda si je můžu vyfotit. Ani si nepamatuji, že by mi někdo odmítl. Moje děti byly v té době malinké a nechtěly nosit roušku, jedinou možností, jak jsem je přiměla k tomu, aby si roušku nasadily a vydržely s ní po dobu procházky, byla hra na piráty. Takže děti se pak ptaly každého, koho jsme potkali, jestli jsou také piráti, takže se kontakt navazoval poměrně snadno.

Vznikl Tvůj soubor cíleně, věděla jsi od počátku, co a proč chceš dokumentovat nebo vznikl postupným procesem?

Neměla jsem v úmyslu fotit nějaký soubor, spíš jsem s sebou na ty vycházky nosila fotoaparát, abych fotografovala své děti a dělala si takový svůj záznam doby. Dokumentovala jsem si tu dobu pro sebe, náš rodinný čas během covidu, hry na piráty, takový deníček 20 minut denně a v podstatě jsem si dělala takový můj osobní výzkum, kam až dojdu v rámci toho povoleného okruhu, na jaké zajímavé situace nebo zákoutí narazím. Snažila jsem se vycházky využít k tomu, abych poznala víc své okolí a došlo mi, kolik vizuálně zajímavých věcí mám vlastně na dosah, které bych normálně vůbec nefotila. Fotografie otužilců vznikly spontánně během těchto výletů a her na piráty, byli to opravdu jen lidé, které jsme přímo potkali, nebylo to vyčekané nebo předem plánované. Bylo i štěstí, že byl opravdu pěkný březen, krásné počasí a slunce lákalo ven hodně lidí, takže během těch několika málo procházek jsme potkali a nějakým způsobem se dali do řeči hned s několika otužilci, někdy to byly páry, někdy celé rodiny či skupinky kamarádů. Přišel mi zajímavý ten „styling“ okolo otužování,

móda, která se k tomu váže, ty čepice a župany, bylo to vizuálně vlastně velmi zajímavé. A ještě co jsem u otužilců hodně vnímala, byla rozdílná nálada. Všichni kolem mě byli během této doby skleslí, bez nálady, plní obav, lidé měli tendence propadat se do úzkostí, špatných nálad. Kdežto tady to byl ostrůvek optimismu, ti lidé byli v dobré náladě, evidentně vyrovnaní, asi se jim tím otužováním vyplavovaly endorfiny a pro mě bylo hrozně příjemné tam chodit a být mezi nimi. Měla jsem tam vždy na chvíli pocit, že se nic neděje, že svět je v pořádku.

Fotografovala jsi je před nebo po plavání?

Některé jsem fotila před plaváním, některé z nich až po plavání, to jsou třeba ty dvě ženy, které mají úplně červenou kůži, prokrvenou z ledové vody. Oni se musejí po plavání opravdu rychle usušit a obléknout, ve studené vodě ztratí hodně tělesného tepla a po vylezení z vody je jim fakt zima, takže na nějaké pózování pro objektiv tam čas moc není. Pro plavce je tam postavený domeček, převlékárna, kterou mohou využívat, a někteří běželi z vody přímo tam se převléknout. Takže z tohoto důvodu je většina otužilců fotografována před vstupem do vody.

JANA GRZNÁRIKOVÁ

4.12 Jana Grznáriková – Evidence

Dalším ze studentů Institutu tvůrčí fotografie, kteří se ve své práci zaměřili na pandemii covidu, byla Jana Grznáriková. Jana se dlouhodobě věnuje fotografickému projektu, kdy si prostřednictvím scanování různých osobních předmětů vytváří záznam o svém životě, o jeho jednotlivých etapách, osobních souvislostech. A s evidováním etap svého života nepřestala ani s příchodem pandemie covidu. Nucené odloučení rodiny a přátel ji naopak přivedlo k myšlence svůj dosavadní projekt rozšířit o členy své rodiny a osob z jejího nejbližšího okolí, kdy se rozhodla je zachytit, jak sama říká „zaevidovat“ právě s rouškou jako symbolem této pandemie.

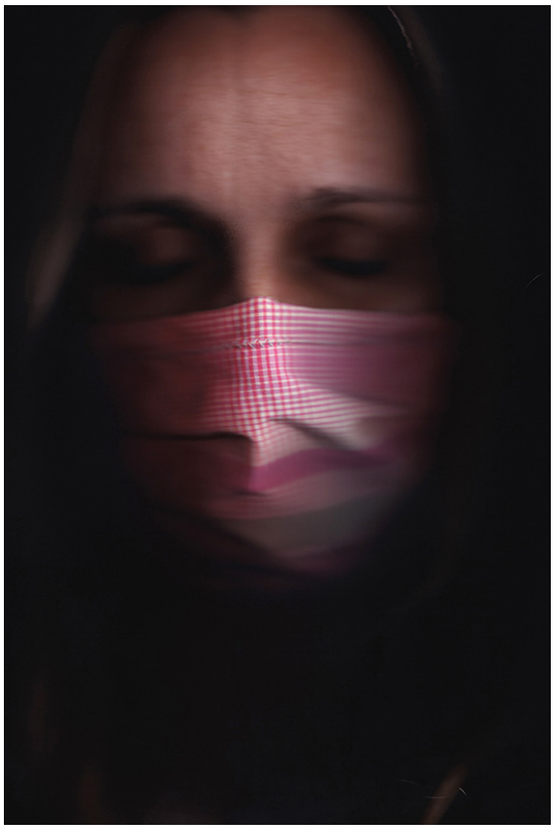

↑
Fotografie ze souboru *„Evidence“*.[178 – 179]

[178 – 179] Zdroj: Archiv Jany Grznárikové.

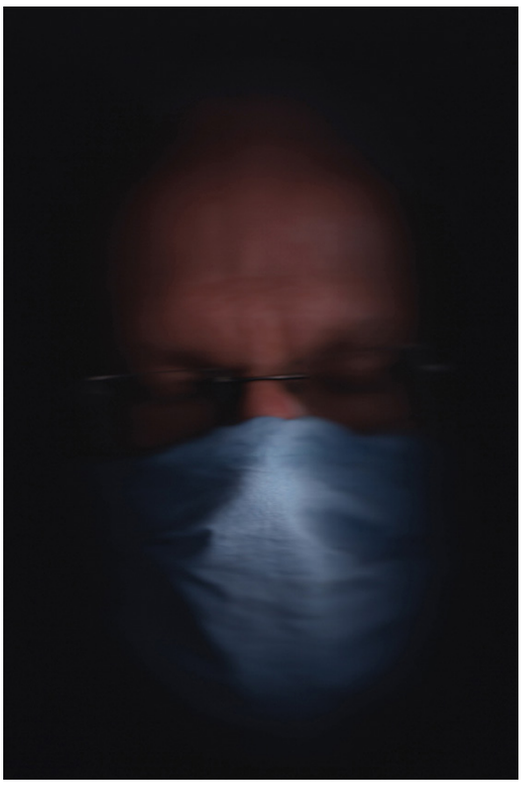
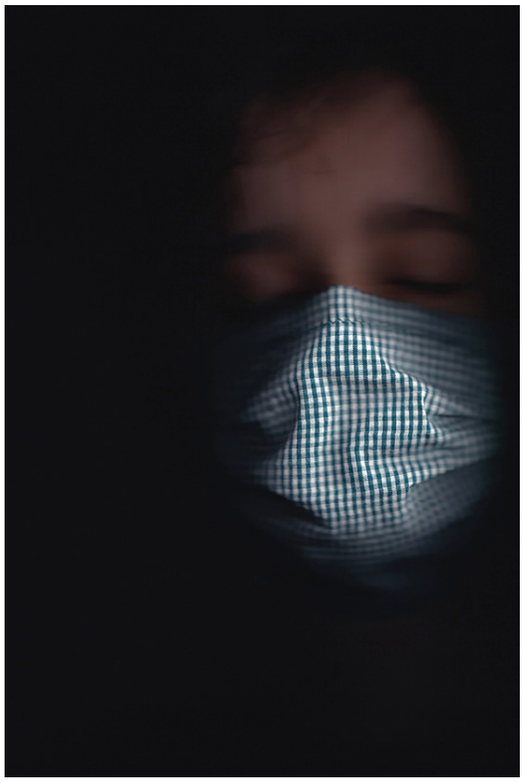

↑ →
Fotografie ze souboru *„Evidence“*.[180 – 184]

[180 – 184] Zdroj: Archiv Jany Grznárikové.

Přepis rozhovoru s Janou Grznárikovou o vzniku souboru „Evidence“, 20 / 02 / 2022

Kdy část Tvého souboru Evidence spojená s tématem covidu vznikala?

Tato část souboru vznikala v průběhu roku 2020-2021 u nás doma, vždycky když k nám přišel některý z členů rodiny na návštěvu. Naše nejbližší rodina se stýkala stále, teda aspoň ti, kteří bydlí stejně jako my v Bratislavě. Můj manžel Jakub, syn Šimon, syn Maxim, moje maminka Božena, tatínek Ján, sestra Ivana, její partner Andreas, jejich dcerka Nina (tu jsem ale nakonec do souboru nepřidala, byla moc zvědavá a při focení pořád otvírala oči a dívala se, co to tam svítí), dále manželova maminka Katarína, sestra Katarína a její dvě děti – Dita a Tibor.

Jak Tě napadlo skenovat právě roušky?

Často jsme se vedli debaty o současné/tehdejší situaci, a tak jsem se jich ptala na to, co pro ně znamená nošení roušky. Z těchto odpovědí vznikali následně i zajímavé debaty. Zároveň jsem je poprosila, jestli si je můžu vyfotit s rouškou. Všichni souhlasili s nadšením, líbil se jim ten nápad a každý chtěl mít takovou fotografii. Tím, že jsem zaznamenávala obličej každého člena rodiny prostřednictvím skeneru, to bylo ještě zajímavější. Nejenom samotné pořizování snímku ale především výsledek, tedy samotný sken, který dodával obrazu určitou hloubku. Na jednu stranu se obrazy můžou zdát smutné, pro mě jsou ale spíš poklidné, tiché...a jsem ráda, že jsem měla možnost si je takhle zachytit.

Jak proces skenování probíhal? Musela jsi řešit nějaké technické aspekty?

Samotné skenováni bylo trošku náročné, protože obličej musel být přiložený těsně u skla skeneru a tím, jak dotyčný člověk dýchal, sklo se rosilo, takže některé snímky jsme museli opakovat. Můžu ale říct, že nikdo s tím neměl nejmenší problém, dokonce si myslím, že byl každý rád, že má konečně nějakou zábavu a že se aspoň něco děje.

←

Fotografie ze souboru *„Evidence“*.[185]

185 Zdroj: Archiv Jany Grznárikové.

MILAN VOPÁLENSKÝ

4.13 Milan Vopálenský – Epidemie

Dalším fotografem, který tvůrčím způsobem uchopil téma covidu, je Milan Vopálenský, který je studentem bakalářského studia na Institutu tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě. Během první vlny pandemie a lockdownu vytvořil ve svém atelieru soubor *„Epidemie“*, který využívá artefakty přímo spojené s pandemií, jako jsou ampule od vakcín, ochranné pomůcky nebo injekční stříkačky. Milanu Vopálenskému se ale v souboru podařilo tyto sterilní artefakty uchopit vizuálně přitažlivým způsobem. Pro svůj soubor zvolil záměrně pozadí v barvě evokující nemocniční prostory a soubor díky tomu působí jednotně.

↑
Fotografie ze souboru *„Epidemie“*.[186]

186 Zdroj: Archiv Milana Vopálenského.

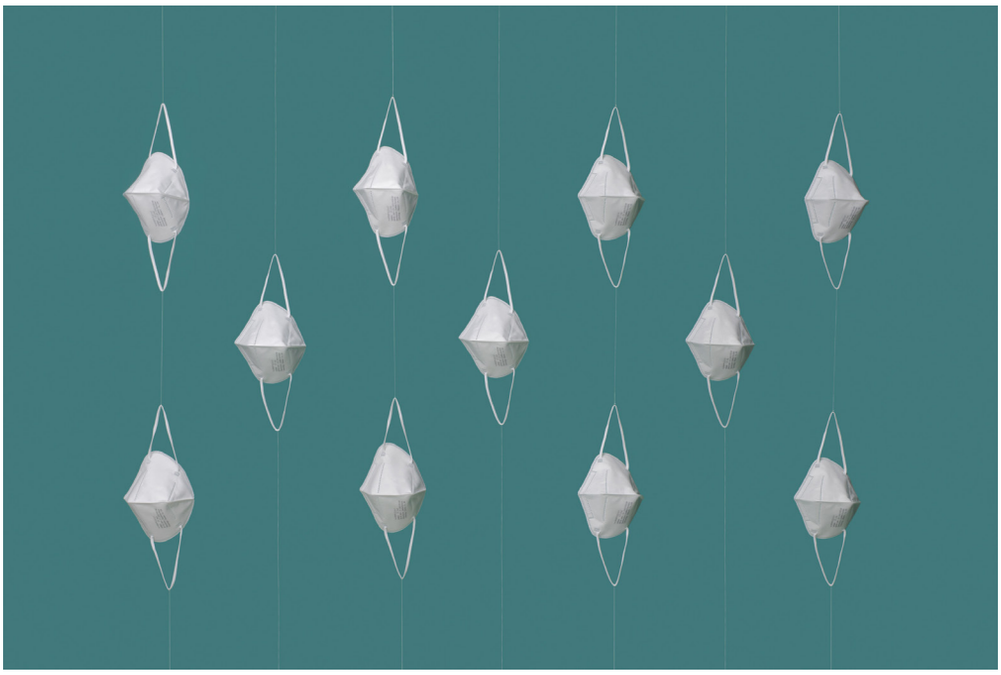

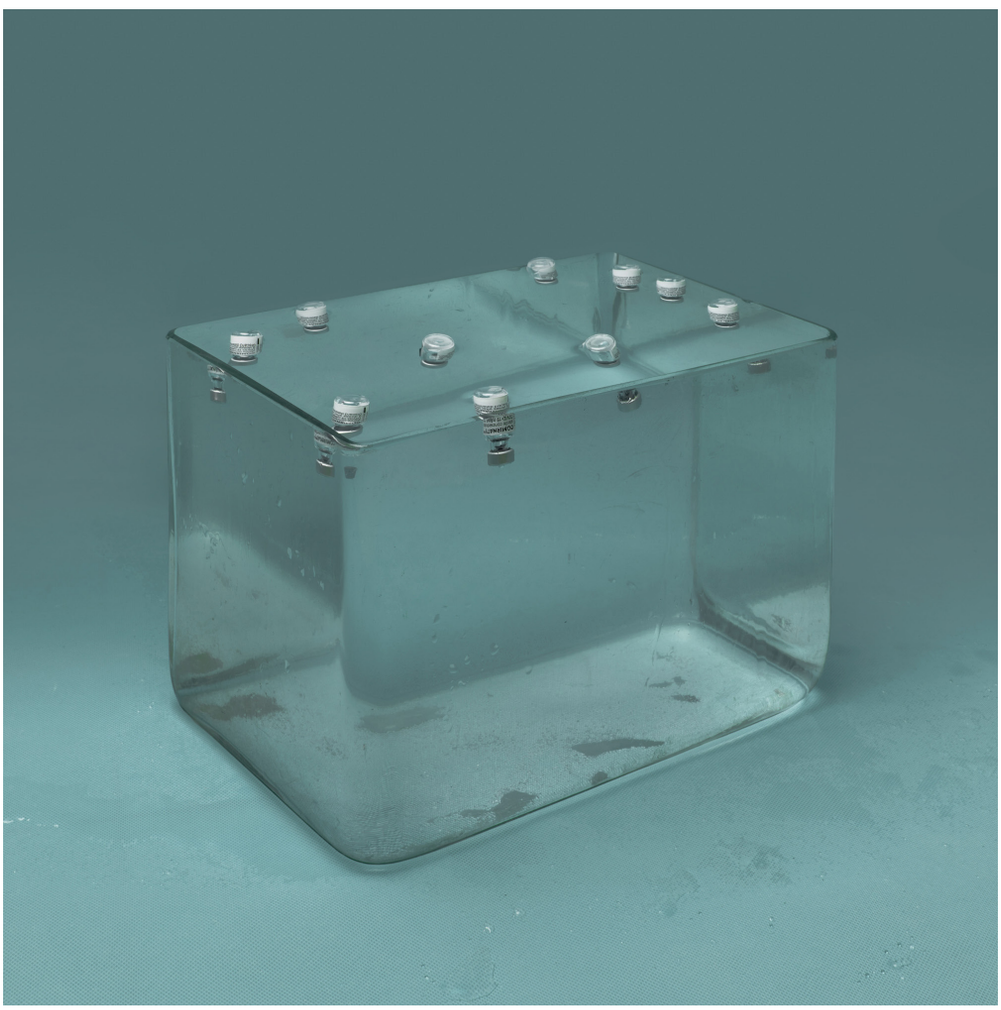

↑

Fotografie ze souboru *„Epidemie“*.[187 – 188]

187 – 188 Zdroj: Archiv Milana Vopálenského.

↑ →

Fotografie ze souboru *„Epidemie“*.[189 – 193]

189 – 193 Zdroj: Archiv Milana Vopálenského.

COMIRNATY™
sterile concentrate
COVID-19 mRNA Vaccine
6 doses after dilution
Discard date/time:

COMIRNATY™
sterile concentrate
COVID-19 mRNA Vacc
6 doses after dilut
Discard date/time:

Přepis rozhovoru s Milanem Vopálenským o vzniku souboru „Epidemie“, 17 / 02 / 2022

Ve které fázi pandemie Váš soubor vznikl?
Soubor *„Epidemie“* vznikl v roce 2021, zhruba v měsících březen až květen. Bylo v tom období, kdy bylo všechno zavřené, nesměly se přejíždět ani hranice okresů. V té době vznikla první fotografie s respirátory, postupně jsem potom přidával další a další. Soubor tvoří celkem 8 fotografií a vznikaly postupně tak, jak jsem byl schopný sehnat pro ně jednotlivé předměty.

Jak sám říkáte, všechno bylo v té době zavřené. Kde Váš soubor vznikal? Máte svůj ateliér nebo jste musel improvizovat a tvořit doma? Stejně tak sehnat veškeré potřebné propriety asi nebylo v té době snadné?

Byl to taková kombinace obojího, zařídil jsem si během lockdownu svůj malý ateliér a tam jsem potom fotografoval celý soubor.

Na fotografiích se objevují ampule od vakcín, a i další zdravotnický materiál, ale zejména ty ampule nejsou běžně dostupné zboží, zvláště v době pandemie bylo toto zboží asi i pod větším drobnohledem a evidencí. Jak se Vám podařilo tyto artefakty sehnat? Měl jste někoho známého, kdo Vám v tomto pomohl, nebo jste šel do očkovacího centra s tím, že jste fotograf a máte umělecký záměr a požádal je o poskytnutí těchto ampulí?

Dnes už je očkovací centrum zrušené, ale tehdy jsem tam měl kontakt, jednoho známého, kterému jsem zmínil, že mám tento svůj fotografický záměr, pro který bych potřeboval právě ty ampule. V té době se očkovali hlavně senioři a rizikové skupiny jako lékaři, vakcín bylo málo a bylo poměrně těžké se k nim dostat. Ale díky mému známému se mi to nakonec podařilo, ale bylo to tak, že mi ty ampule pouze půjčili a já jsem ten stejný počet ampulí musel zase vrátit. Nesměl jsem si to nechat, abych náhodou se to potom nepokusil někde prodávat, navíc v té době se to i více hlídalo, evidovaly se jednotlivé šarže. Co se týká těch injekčních stříkaček, tak ty jsem potom sehnal z chemického centra, bylo pro mě překvapením, když došly, že byly barevně podobné jako celý můj soubor, hezky se to sešlo.

Ve Vašem souboru jsou dvě fotografie s postavou, obě jsou zády k objektivu, není tedy poznat, kdo na fotografii je. Je to portrét nebo autoportrét?

Je to autoportrét, nemusel jsem žádat nikoho o svolení a řešit žádná karanténní opatření.

Koncept souboru se rodil postupně nebo jste měl celý soubor v hlavě od počátku?

Asi spíš postupně. První fotografie s těmi respirátory vznikla v době, kdy jsem já sám měl covid. V té době byla situace opravdu špatná, u nás ve vesnici v té době bylo nemocných hodně lidí, byl to takový pocit zmaru a deprese, takže skrze to focení jsem přišel na jiné myšlenky, byla to taková ventilace, únik z monotónnosti dní a frustrace. Postupně jsem si říkal, že by bylo dobré vzít i ostatní symboly této doby, které se z ničeho nic staly každodenní součástí našich životů a zpracovat toto téma jinak než jen fotit v nemocnicích, podívat se na tu pandemii z trochu jiného pohledu.

V souboru je i jedna fotografie, u které není lehké na první pohled identifikovat, o co vlastně jde. To je antigenní test?

Ano, je to okénko pozitivity antigenu, je to ten můj tehdejší pozitivní test. Pak je tam ještě druhá fotografie, která na první pohled není asi rozpoznatelný, zmačkané papírové kapesníky, pro mě další symbol této nemoci.

Vystavoval jste Váš soubor někde nebo přihlašoval jste ho do fotografických soutěží?

Soubor jsem přihlásil do soutěže Sony Awards, tam budou výsledky známé až někdy na jaře. Jinak byl soubor vystaven na výstavě 30 let Institutu tvůrčí fotografie v Opavě, na výstavě Prague Photo 2022 v Praze a v Katowicích.

RADEK KALHOUS

4.14 Radek Kalhous – Zamknuto

Dalším ze studentů Institutu tvůrčí fotografie, který se věnoval tématu covidové pandemie, byl Radek Kalhous.[194] Ve svém souboru nazvaném „Zamknuto“ se vypořádává s dobou lockdownu a tvrdých restrikcí formou osobního obrazového deníku. Tento fotografický soubor vznikal v době, kdy byla omezena svoboda pohybu a lidé mohli opouštět svá obydlí jen na tzv. zdravotní procházky. Radek Kalhous se vydával do volné krajiny za městem, která mu dodávala klid a kde se cítil dobře. Jak uvádí ve své anotaci k souboru, nejčastějším motivem byla krajina, portréty blízkých či květiny. Soubor je tak odrazem autorových pocitů během první vlny pandemie.

↑
Fotografie ze souboru *„Zamknuto“*.[195]

194 Radek Kalhous působil jako mnoho let jako fotoreportér společnosti MAFRA. Za svoje fotografické soubory získal řadu ocenění, je několikanásobným držitelem cen Czech Press Photo. V současné době působí jako pedagog oboru Fotografie na SOÚ v Přelouči a Vysoké škole v Pardubicích. Radek Kalhous je studentem 3. ročníku Institutu tvůrčí fotografie.

195 Zdroj: Archiv Radka Kalhouse.

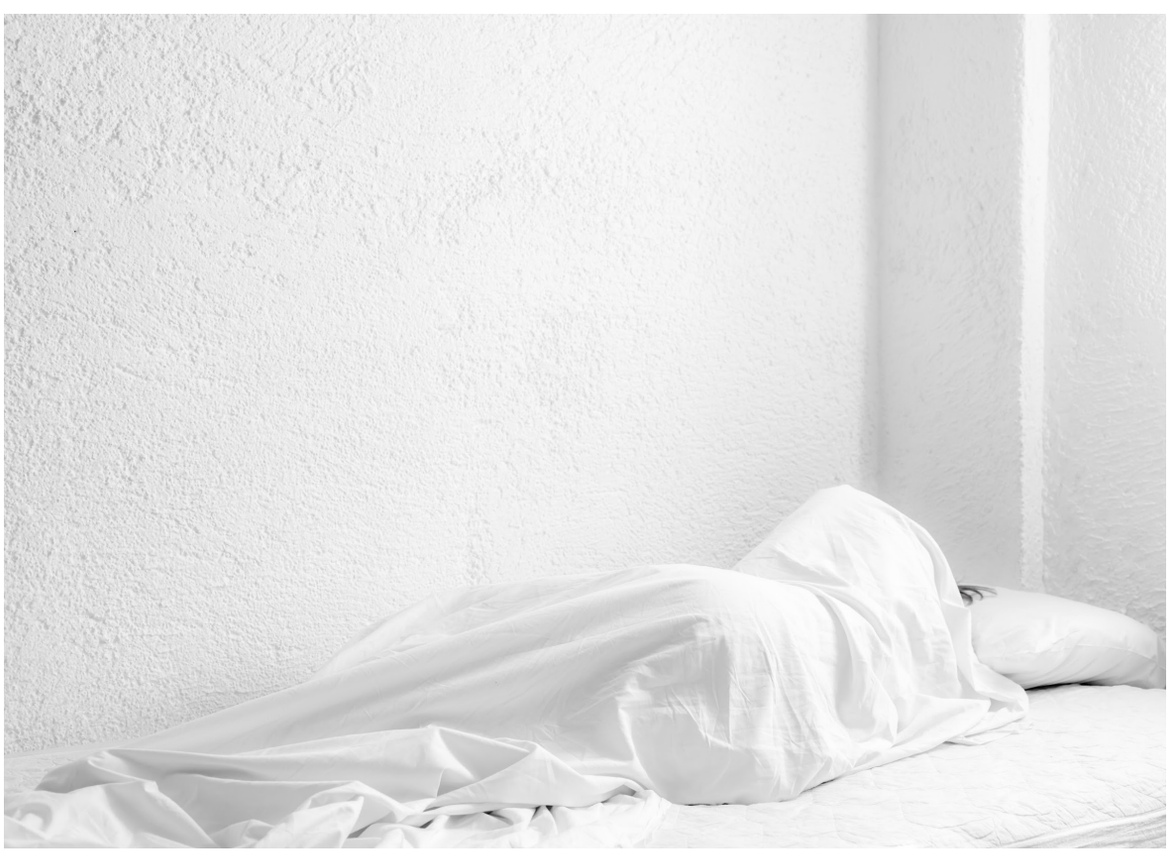

↑
Fotografie ze souboru *„Zamknuto“*.[196 – 197]

196 – 197 Zdroj: Archiv Radka Kalhouse.

↑ →

Fotografie ze souboru *„Zamknuto“*.[198 – 202]

198 – 202 Zdroj: Archiv Radka Kalhouse.

Přepis rozhovoru s Radkem Kalhousem o vzniku souboru „Zamknuto“, 06 / 04 / 2022

Kdy vznikal soubor „Zamknuto“? Jaký byl Váš impulz k vytvoření těchto fotografií?

V době, kdy přišel lockdown, jsem už zhruba třetím rokem fotografoval svoje soukromé projekty, ve kterých jsem se zaměřoval zejména na městské okolí. V té době jsem běžně fotografoval několik hodin denně, chodil jsem po městské periferii a hledal motivy, takže zas takový rozdíl to pro mne nebyl. Ale díky omezení možnosti pohybu mě lockdown částečně přiměl zaměřit moji pozornost i trochu jiným směrem, fotografoval jsem hodně doma nebo jsem jezdil za město. Bylo tuším omezení vycházení po určité hodině, navíc i venku byla povinná rouška, snažil jsem se proto pro fotografování volit místa, kde mohu být sám, v přírodě. Nebylo to cílené, že bych si řekl, že musím období pandemie a restrikcí nějak zdokumentovat.

Nedávno Vám vyšla kniha fotografií z pardubického předměstí, krásné fotografie, ale soubor „Zamknuto“ působí na první pohled odlišně od těchto fotografií, působí až snově. Možná je to částečně způsobené i tím, že jsou fotografie černobílé, zvlášť fotografie srny působí až surreálně.

Soubor je převedený do černobílé, jiná postprodukce tam dělána není, tedy kromě fotografie mrtvé srny. Ta je jedinou fotografií s postprodukcí, je invertována. Pro soubor je to v podstatě stěžejní fotografie a ostatní fotografie jsem do souboru vybíral tak, aby fungovaly právě ve vztahu s touto fotografií. Fotografie zachycuje uhynulou srnu, na kterou jsem narazil právě na městské periferii, zaujal mě tvar její šíje, taková odevzdaná poloha.

Celkově je pro mě soubor takovým mixem emocí, které jsem během pandemie a lockdownu zažíval. De facto ho tvoří tři oblasti, které jsem v té době fotografoval, a to je rodina, domácí zátiší a periferie. Tyto tři oblasti jsou reprezentovány třemi stěžejními fotografiemi, což je právě zmíněná fotografie uhynulé srny, květina s ostny jako symbol rozervanosti tohoto období a portrét mého syna představující rodinu.

←

Fotografie ze souboru *„Zamknuto“*.[203]

[203] Zdroj: Archiv Radka Kalhouse.

RENATA HURYCHOVÁ

4.15 Renata Hurychová

Během doby, kdy vznikaly výše uvedené soubory českých studentů a absolventů ITF, přispěla malou měrou k tématu pandemie i autorka této práce. Soubor fotografií vznikl v rámci předmětu Intermediální tvorba na Institutu tvůrčí fotografie pod vedením docenta Mgr. MgA. Tomáše Pospěcha, Ph.D.

↑
Instalace ikonických fotografií slavných s rouškou v ulicích města. Autorka instalace: Renata Hurychová

AUDREY HEPBURN
AUTOR: BUD FRAKER
1961

KURT COBAIN
AUTOR: MARK SELIGER
1993

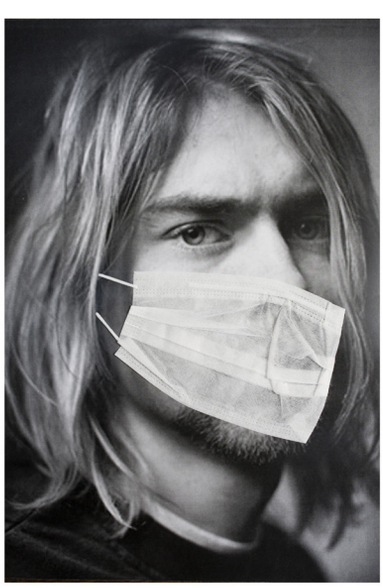

↑
Instalace ikonických fotografií slavných s rouškou v ulicích města. Autorka instalace: Renata Hurychová

JIM MORRISON
AUTOR: JOEL BRODSKY
1967

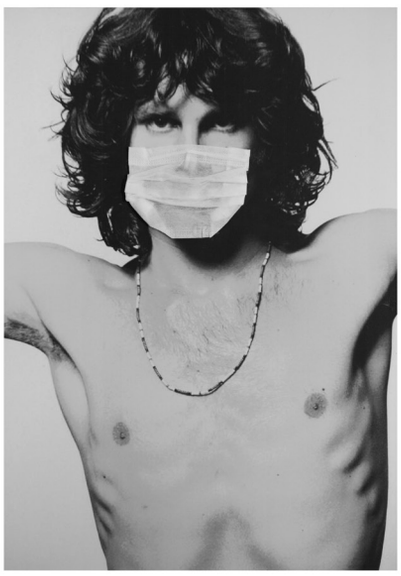

MARYLIN MONROE
AUTOR: SAM SHAW
1954

↑ →

Instalace ikonických fotografií slavných s rouškou v ulicích města. Autorka instalace: Renata Hurychová

DAVID BOWIE
AUTOR: ANNIE LEIBOVITZ

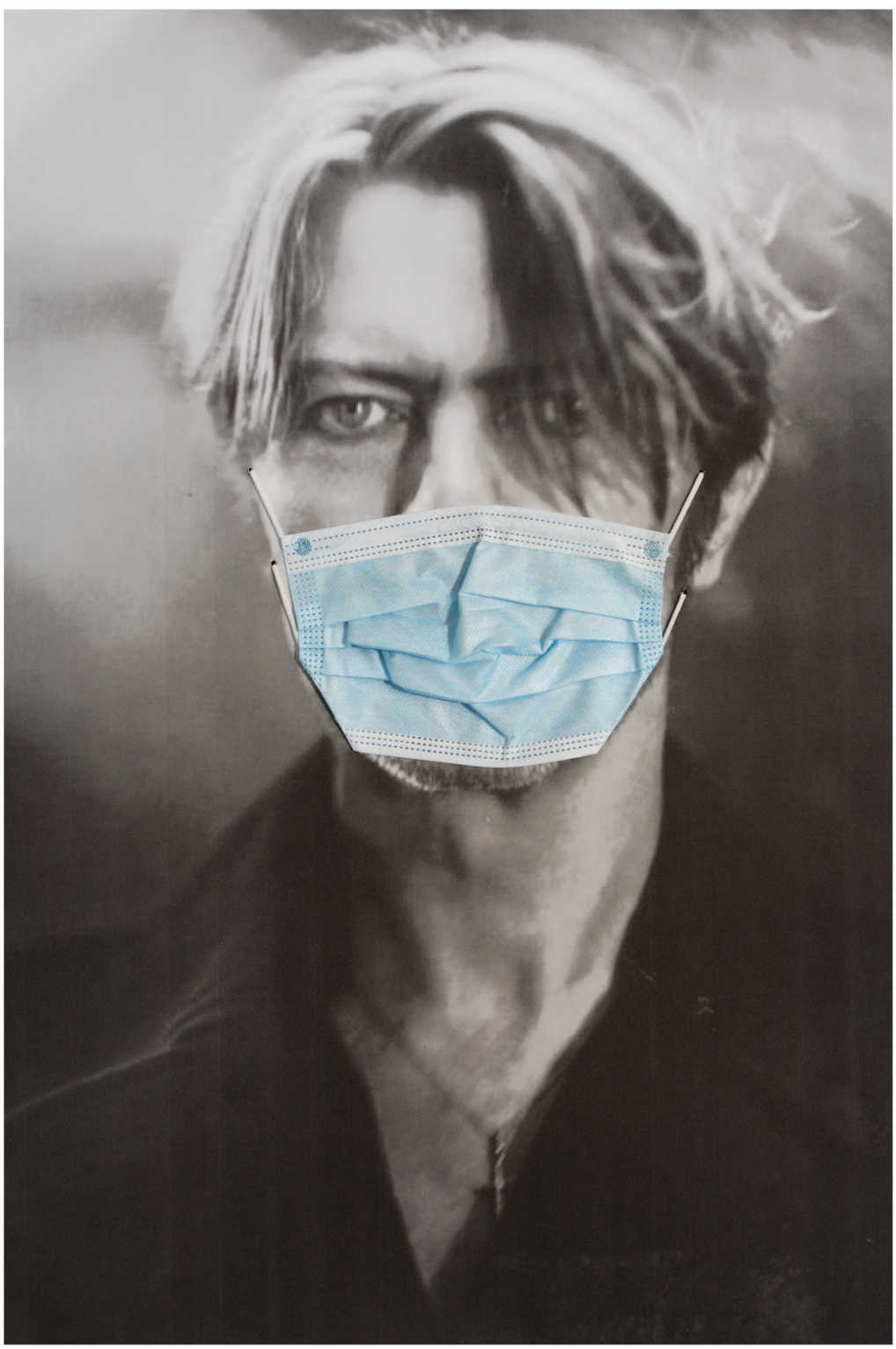

ULIČNICKÁ GALERIE
NWA

5 I ZÁVĚR

Pandemie covidu přinesla do života nás všech nejistotu, změnu, obavy, odloučení, někomu i neštěstí v podobě ztráty blízkého člověka. Ale na straně druhé s sebou přinesla i možnost se na chvíli zastavit v našich do té doby uspěchaných životech, dala nám možnost trávit více času s našimi blízkými, možnost uspořádat si priority. A jak jsem se snažila nastínit v této práci, znamenala i neskutečný přínos v oblasti umělecké tvorby.

Není v lidských možnostech obsáhnout všechna díla, která byla během pandemie nebo v souvislosti s ní vytvořena, ale tato práce snad nastínila alespoň rozmanitost témat a přístupů jednotlivých autorů.

Práce studentů a absolventů Institutu tvůrčí fotografie, které byly fotografovány během pandemie nebo se tímto tématem nějakým způsobem zabývají, svým přístupem zpracování tuto rozmanitost potvrzují. Mezi pracemi najdeme barevné reportážní fotografie Romana Vondrouše s výraznou barevnou skladbou a netradičními kompozicemi. Najdeme zde zastoupení portrétní fotografie ať už v souboru Barbory Reichové, Ivo Žídka a Jana Langera, Kristýny Vackové, Kataríny Pleskot Kollárové, Michaely Škvrňákové či Jany Grznárikové, každý z nich ale představuje jiný přístup, doprovází své soubory například pomocí zátiší či různých artefaktů, odlišuje se zvoleným prostředím či metodou zachycení.

Zcela jiným přístupem zpracoval téma covidu Milan Vopálenský, který v ateliérovém prostředí pracoval se zdravotnickým materiálem, který ale díky použitým kompozicím de facto zbavil jeho prvotního účelu, přesto ale v kombinaci se zvolenými barvami evokuje sterilitu a nemocniční prostředí. Fotograf Radek Kalhous téma covidu uchopil jako osobní deník a jeho fotografie působí snovým dojmem bez tíže a svým přístupem dokazuje, že fotografie nemusí nutně zobrazovat jakékoli artefakty přímo související s pandemií, ale může odrážet i naše vnitřní emoce, rozpoložení a nálady během této mimořádné doby.

Téma covidu si vydobylo první příčky pozornosti nejenom fotografů, ale především médií, lékařů, politiků a vlastně téměř každého člověka na této planetě. Přestože vzniklo mnoho kvalitních fotografických souborů, doufejme, že se tato doba stala uzavřenou etapou našich uměleckých i běžných životů.

6 I PRAMENY

6.1 Webové stránky a elektronické zdroje

- www.wikipedia.org
- ww.reuters.com
- www.afp.com
- www.nytimes.com
- www.gettyimages.com
- www.joshuairwandi.com
- www.vanityfair.com/news/2020/03/coronavirus-in-italy-scenes-from-the-eye-of-the-storm
- https://time.com/5822233/italy-coronavirus-photos/
- www.albertogiuliani.com
- https://en.hetportret.be/achterhetmasker
- www.covidphotomuseum.org/the-invisible-frontline
- www.magnumphotos.com/events/event/covering-pandemic-photographers-front-lines-online-panel-discussion-earth-institute/
- www.nationalgeographic.com/history/article/intimate-photos-families-adapting-coronavirus-world
- www.magnumphotos.com/newsroom/diary-of-a-pandemic/
- www.theguardian.com/artanddesign/2020/apr/03/alessio-mamo-world-press-photo-italy-living-coronavirus-sicily-photo-essay
- https://abcnews.go.com/International/irish-photographer-takes-lockdown-portraits-families-home-pandemic/story?id=76970152
- www.nationalgeographic.com/history/article/globe-trotting-photographers-rediscover-backyards-coronavirus
- https://edition.cnn.com/style/article/photographers-human-connection-coronavirus/index.html
- https://www.magnumphotos.com/newsroom/magnum-digest/magnum-digest-april-17-2020/
- https://nathalievissers.com
- www.victormoriyama.com.br
- www.victormoriyama.com.br/8488124-covid-19#42
- www.frankwbaker.com/mlc/pandemic-magazine-covers/
- https://edition.cnn.com/style/article/photographers-human-connection-coronavirus/index.html
- www.czechphoto.org/cp/koronavirus-9x9
- www.records.nsw.gov.au
- www.archives.gov
- www.history.navy.mil
- www.oac.cdlib.org
- https://www.theatlantic.com/photo/2020/07/photos-influenza-masks-1918/614272/
- www.worldphoto.org/sony-world-photography-awards
- https://istanbulphotoawards.com/Home/Index
- https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3071010-zivoty-pod-rouskou-unikatni-projekt-odhalil-trapeni-i-radosti-cechu-v-case-karanteny
- https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/3092033-portrety-cyklu-zivoty-pod-rouskou-maji-svoji-vystavu-v-parku-uprostred-opavy
- https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3064212-praha-vylidnena-a-ticha-slyset-je-jen-drnceni-tramvaji-a-ptaci-zpev

6.2 Jmenný rejstřík

A
Agtmael, van Peter, 37
Aguilera-Hellweg, Max, 35

B
Bashir, Saiyna, 59
Bendiksen, Jonas, 38
Bellingreri, Marta, 27
Bíba, Lukáš, 65

C
Coyne, Raymond, 73
Cattani, Michelle, 76
Chien-Chi, Chang, 40
Cruciatti, Piero, 52

D
Daenen, Bert, 31
Doest, Jasper, 39
Deml, Ondřej, 65, 66
Divíšek, Martin, 65
Drake, Carolyn, 47
Dworzak, Thomas, 34, 40

E
Eisele, Johannes, 53
Ewing, Martha, 71

F
Ferrari, Camilla, 45, 49
Flynn, Kathleen, 53

G
Garrido, Rodrigo, 47
Gigerenzer, Gerd, 69
Giuliani, Alberto, 31, 77
Grznáriková, Jana, 161

H
Halpern, Gregory, 37
Harris, W. George, 71
Hawes, Alan, 35
Heitmann, Nanna, 56
Hurychová, Renata, 183

I
Irwandi Joshua, 21

J
Josek, David, 67

K
Kalhous, Radek, 175
Kalvar, Richard, 47
Khandelwal, Saumya, 58
Kollárová, Katarína Pleskot, 155
Korček, Peter, 60
Korine, Harmony, 63

L
Langer, Jan, 107
López, José Maria, 34

M
Majoli, Alex, 23, 57
Mamo, Alessio, 37, 42
Materna, Dan, 65, 67
Medjber, Ruth, 43
Meloni, Lorenzo, 27, 50, 75
Merino, Tamara, 48
Milach Rafał, 41
Moriyama, Victor, 47, 51, 57

N
Nast, Condé, 63
Neff, David, 65

O
Osorio, Carlos, 52
Ozmen, Emin, 40

R
Ran, Heo, 51
Reichová, Barbora, 97
Retamal Hector, 18
Rodero, Cristina Garcia, 31
Rogers, Edward A., 75
Romdhane, Ben, 55

S
Sanguinetti, Alessandra, 45
Schukar, Alyssa, 59
Song, Aly, 20

Š
Škvrňáková, Michaela, 129

T
Tech, Ian, 55
Thomson, Paul, 77
Ton, Kevin V., 76

V
Vacková, Kristýna, 139, 145
Vancon, Laetitia, 58
Vissers, Nathalie, 50
Vondrouš, Roman, 65, 67, 79, 85, 91
Vopálenský, Milan, 167

W
Wenliang, Li, 7

Ž
Žídek, Ivo, 107, 117, 123

PANDEMIE COVIDU VE FOTOGRAFIÍCH
ČESKÝCH STUDENTŮ A ABSOLVENTŮ
INSTITUTU TVŮRČÍ FOTOGRAFIE

Renata Hurychová

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie
Opava 2022

Vedoucí práce: doc. Mgr. Václav Podestát
Oponent: doc. Mgr. Josef Moucha
Počet normostran: 67
Počet úhozů: 121 044